

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra sociológie a andragogiky

**DOM PRE OSAMELÝCH RODIČOV, JEHO POSLANIE
A FUNKCIE**

**HOUSE FOR LONELY PARENTS, ITS MISSION AND
FUNCTIONS**

Bakalárska diplomová práca

Ing. Vlasta Klbiková

Vedúca bakalárskej diplomovej práce: PhDr. Darina Matuščinová

Olomouc 2010

Prehlasujem, že som túto prácu vypracovala samostatne a uviedla v nej všetku literatúru a ostatné zdroje, ktoré som použila.

---

vlastnoručný podpis

Olomouc 24. 03. 2010

Ďakujem PhDr. Darine Matuščinovej za podporu pri tvorbe tejto bakalárskej práce, za ochotu a čas venovať sa mi a za odbornú pomoc.

Ďakujem všetkým ženám v domove, ktoré vyplnili pripravené dotazníky.

Ďakujem PhDr. Janke Moravčíkovej, riaditeľke Správy zariadení sociálnych služieb v Nitre, ktorá nám poskytla v rozhovore cenné informácie o Dome pre osamelých rodičov v Nitre, ktorý patrí pod Správu zariadení, PhDr. Beáte Áčovej, vedúcej domu, ktorá nám umožnila stretávanie so ženami – matkami a poskytla nám informácie o zariadení a Mgr. Anne Krenickej, bývalej vedúcej zariadenia, ktorá nám tiež umožnila návštevy v domove a poskytla cenné informácie .

Anotácia

Bakalárska práca sa zaoberá problematikou osamelého rodiča a čo môže poskytnúť zariadenie Dom pre osamelých rodičov v Nitre osamelým matkám, ale aj osamelým otcom. Aké má poslanie toto zariadenie, ako pomáha osamelým rodičom, aké služby im poskytuje.

Cieľom práce je poukázať na príčiny problémov a zhodnotiť, aké možnosti riešenia zlej sociálnej situácie poskytuje dom osamelým matkám, ako ich pripravuje na návrat do každodenného života a či prispieva k ich resocializácii.

V prvej kapitole sme sa zamerali na predmet a cieľ sociálnej práce v domoch pre osamelých rodičov, v druhej kapitole sme vysvetlili pojmový aparát, podrobne sme vysvetlili pojem „osamelý rodič“ a v tretej kapitole sme poukázali na riziká osamelého rodičovstva. V štvrtej kapitole pojednávame o tom, aké úlohy a funkcie majú domy pre osamelé matky (otcov), zamerali sme sa na Dom pre osamelých rodičov v Nitre, na jeho vznik, históriu a na klientky, ktoré v dome žijú. V piatej kapitole sme sa zamerali na osobnosť sociálneho pracovníka a na metódy jeho práce v domoch pre osamelých rodičov a tiež na prácu sociálnych pracovníčok v Dome pre osamelých rodičov v Nitre.

Súčasťou bakalárskej práce je empirická časť (šiesta kapitola), v ktorej sme sa zamerali na získanie informácií o pomoci domova osamelým matkám prostredníctvom dotazníkov. Získané informácie z dotazníkov sme vyhodnotili.

Kľúčové slová

Osamelá matka, osamelý rodič, dom pre osamelých rodičov, sociálny klient, sociálna intervencia, sociálne služby, násilie v rodine, sociálna práca, resocializácia

Annotation

Bachelor's thesis deals with issue of lone parents and what can House For Lone Parents in Nitra offer to lone mothers, and also to lone fathers. What is the mission of this facility, how does it help to lone parents, what services does it offer.

Mission of the thesis is to highlight the causes of problems sum up, what possibilities of solutions of poor social situation does facility offer to lone mothers, how does it prepare them for return to daily life and if it conduce to their resocialization.

In first chapter we concentrated on object and purpose of social work in houses for lone parents, in second chapter we explained conceptual apparatus, in detail we explained the conception of „lone parent“ and in third chapter we pointed on risks of lone parenting. In fourth chapter we deal about, what missions and functions do houses for lone mothers (fathers) have, we concentrated on House For Lone Parents in Nitra, its formation, history and clients, who live in the house. In fifth chapter we concentrated on the figure of social worker and methods of his work in houses for lone parents and also on work of social workers in House for lone parents in Nitra.

Branch of the bachelor's thesis is empirical part (sixth chapter), where we concentrated on gaining information about help of house to lone mothers by the medium of questionnaires.

After that we evaluated information obtained from the questionnaires

Keywords

Lone mother, lone parent, house for lone parents, social client, social intervention, social services, family violation, social work, resocialization

Obsah

Úvod	7
1 Predmet a cieľ sociálnej práce v dome pre osamelých rodičov	9
2 Pojmový aparát pri práci s osamelými rodičmi	10
2.1 Základné pojmy	10
2.2 Osamelý rodič	15
2.2.1 Podpora osamelých rodičov a princípy sociálnej práce	16
3 Riziká osamelého rodičovstva	17
3.1 Ekonomické znevýhodnenie osamelých rodičov	18
3.2 Nezamestnanosť a bytová problematika u osamelých rodičov	18
3.3 Problém sociálnej izolácie a sociálneho vylúčenia u osamelých rodičov	19
4 Domovy pre osamelých rodičov	19
4.1 Dom pre osamelých rodičov v Nitre	22
4.1.1 História a vybavenie domu	22
4.1.2 Kto sú klienti domu	24
4.1.3 Príchod novej klientky (klienta)	31
5 Sociálny pracovník a metódy sociálnej práce s osamelými rodičmi	33
5.1 Osobnosť sociálneho pracovníka a jeho úlohy	33
5.2 Metódy sociálnej práce s jednotlivcom	34
5.3 Metódy sociálnej práce so skupinou	35
5.4 Sociálne poradenstvo	37
5.5 Sociálna práca v Dome pre osamelých rodičov v Nitre	39
6 Empirická časť	40
6.1 Predmet prieskumu	40
6.2 Cieľ prieskumu	40
6.3 Stanovenie hypotéz	41
6.4 Výber prieskumnej vzorky	41

6.5 Metódy prieskumu	43
6.6 Organizácia prieskumu	43
6.7 Výsledky prieskumu	44
6.7.1 Interpretácia výsledkov	53
Záver	55
Literárne zdroje	57
Prílohy	59

Úvod

Dom pre osamelých rodičov. Pýtame sa, akú úlohu plní takéto zariadenie, čo je jeho poslaním? Zabezpečiť ubytovanie rodičovi aj dieťaťu? Na ako dlho? Prečo sa človek ocitne v ťažkej sociálnej situácii, nemá strechu nad hlavou, nemá prácu a nemá nikoho, kto by mu pomohol? Čo by mu mal poskytnúť dom pre osamelých rodičov? Ubytovanie, alebo aj niečo viac? Dom pre osamelých rodičov je zriadený na riešenie ťažkej sociálnej situácie ľuďom – osamelým rodičom. To znamená, že je to prvá pomoc vo chvíli, keď rodič s dieťaťom nemá kam ísť. A čo ďalej? Domov by nemal byť len prvou pomocou. Počas pobytu v takomto zariadení sú matke s dieťaťom poskytované služby ako je poradenstvo, psychická a materiálna pomoc s využitím rôznych metód sociálnej práce.

Vedia si ľudia v domove vyriešiť svoje problémy počas pobytu a po skončení pobytu vyštartovať do nového života? Každý človek sa má snažiť riešiť si sociálnu situáciu, má sa snažiť hľadať si prácu, bývanie, starať sa o deti, jednoducho budovať rodinu a domov. Môže im dom pre osamelých rodičov v tomto úsilí pomôcť? Ako? Odpoveď nie je jednoduchá.

Pre túto tému bakalárskej práce sme sa rozhodli počas praxe na Referáte sociálnej starostlivosti vo Fakultnej nemocnici v Nitre u PhDr. Matuščinovej, ktorá tu pracuje ako sociálna pracovníčka. Počas praxe nás zaujal prípad, slobodnej mamičky z novorodeneckého oddelenia. Spolu s PhDr. Matuščinovou sme riešili umiestnenie tejto mamičky práve do tohto zariadenia, pretože sa nemala kam vrátiť. Bola to pre ňu nová nádej, získala čas a priestor na riešenie svojich problémov. Tento prípad nás zaujal natoľko, že sme sa rozhodli o poslaní a funkciách domu pre osamelých rodičov na Krčméryho ulici v Nitre napísať bakalársku prácu a aby sme lepšie spoznali toto zariadenie, rozhodli sme sa tu absolvovať aj supervidovanú odbornú prax.

Počas praxe sme sa zapojili do rôznych aktivít domova. Videli sme, že sú tu mamičky, ktoré nemajú žiadne návyky: hygienické, pracovné, nevenujú sa dostatočne svojim deťom, nevedia ako treba variť, prať, nakupovať, hospodáriť s peniazmi, jednoducho prežívajú zo dňa na deň. Zúčastnili sme sa sedení, na ktorých sme rozoberali problémy, hovorili o nich, spolu hľadali riešenia, obracali sme sa na sociálne pracovníčky domova. Tiež sme spolu riešili bežné veci: čo kedy variť, ako hospodáriť s peniazmi, ako variť zdravo, lacno a pri tom chutne. Hovorili sme o výchove detí, hrali sme sa s nimi, radili sme im ako postupovať pri chorobách detí. Pri našich stretnutiach sme sa zaujímali, aké majú záľuby, koníčky a čo ich baví. Po absolvovaní praxe sa naša práca v dome pre osamelých rodičov neskončila. Aby sme mohli napísať bakalársku prácu, navštevovali sme toto zariadenie aj naďalej, stretávali

sme sa s matkami a ich deťmi, počas nášho pôsobenia v domove prebiehala migrácia obyvateľov domu.

V našej bakalárskej práci sa venujeme tomu, aké poslanie a funkcie plní dom pre osamelých rodičov v Nitre na Krčméryho ulici, ako pomáha osamelým matkám, ale aj osamelým otcom v krízových situáciách, či je proces resocializácie týchto ľudí dostačujúci na to, aby sa po pobyte v tomto zariadení mohli zaradiť do normálneho života, aby si našli prácu, bývanie a aby sa vedeli postarať o seba a svoje deti. Zaujímali sme sa a sledovali sme to, ako sa učia starať sa o seba a svoje deti, ako hospodária s peniazmi, ako si vedia zabezpečiť veci dennej potreby, stravu, aké činnosti tu vykonávajú, či smerujú tieto činnosti k ich resocializácii. V tomto zariadení sú ubytovaní osamelí rodičia, ktorí sú v krízovej situácii, nemajú žiadne zázemie – teda žiadne zamestnanie, žiadny zdroj príjmov, sú odkázaní na sociálne dávky a nemajú ani žiadne bývanie. Chceme poukázať a zhodnotiť, aké možnosti im dom pre osamelých rodičov dáva a ako ich pripravuje na to, aby mohli vyštartovať do nového života.

1 Predmet a cieľ sociálnej práce v dome pre osamelých rodičov

Sociálna práca je priamy kontakt sociálneho pracovníka s klientom za účelom stanovenia **sociálnej diagnózy** a uskutočnenia **sociálnej terapie**. Spočíva v sociálno-výchovnom pôsobení a ovplyvnení klienta ku zmene postojov a k jeho aktívnemu zapojeniu do riešenia ťažkej sociálnej situácie. Sociálna práca zaisťuje sociálnu starostlivosť o človeka na profesionálnej úrovni.¹

Sociálna práca kuratívna sa zameriava na odstraňovanie alebo zmierňovanie vzniknutých sociálne negatívnych disfunkčných procesov jednotlivcov, skupín a komunit. Zahŕňa najmä: psycho-sociálnu podporu klientovi, sociálno-výchovné pôsobenie na klienta a využitie sociálno-technických opatrení, ako sú sociálne dávky a sociálne služby. **Sociálna práca preventívna** je súbor aktivít na predchádzanie a znižovanie dôsledkov nežiadúcich javov, predchádzanie strate sociálnej rovnováhy.²

Predmetom sociálnej práce v dome pre osamelých rodičov je skúmanie príčin, za ktorých dochádza k sociálnemu problému u jednotlivcov, skupín a rodín v konkrétnych sociálnych podmienkach. Stanovením reálnej diagnózy sa vytvára predpoklad na riešenie sociálnych problémov. Sociálna práca skúma možnosti prevencie, resocializácie a hodnotí dosiahnuté zmeny a výsledky vlastnej činnosti.³

Predmetom sociálnej práce podľa Š. Strieženca (1999) sú problémy, ktorými sa sociálna práca zaoberá, teoreticky ich objasňuje a prakticky rieši, či zmierňuje, pritom rešpektuje komplexné stránky a prostredie človeka ako jedinca, skupiny, či komunity.⁴

Sociálna práca v širšom slova zmysle zahŕňa sociálno-technické opatrenia – poskytovanie služieb a dávok sociálnej starostlivosti, účelné a odborné využívanie odborných nálezov, posudkov a rozhodnutí a spoluprácu s ďalšími odborníkmi v oblasti starostlivosti o človeka, ale tiež administratívno-technické postupy inštitúcií v oblasti starostlivosti o človeka. V dome pre osamelých rodičov sa skôr uplatňuje sociálna práca v užšom slova zmysle.

---

¹ Tvrdoň, M., Kasanova, A.: Chudoba a bezdomovstvo. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2004

² Longauer, V., Selická, D., Vanková, K.: Vybrané kapitoly zo sociálno-právnej ochrany. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2006

³ Strieženec, Š.: Úvod do sociálnej práce. Trnava: vydavateľstvo AD, 1999

⁴ Oláh, M., Schavel, M., Ondrušová, Z.: Úvod do štúdia a dejín sociálnej práce. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety 2008

Praktická sociálna práca v užšom slova zmysle je priamym, zámerným a pripraveným kontaktom sociálneho pracovníka s klientom. Účelom je stanovenie sociálnej diagnózy a sociálnej terapie. Ide o usmerňovanie klientov k zmenám postojov a aktivizácii k spolupodieľaniu sa na zmenách ich sociálnej situácie⁵

Cieľom sociálnej práce v dome pre osamelých rodičov je odhaľovanie, vysvetľovanie, zmierňovanie a riešenie sociálnych problémov ako je chudoba, zanedbávanie výchovy, diskriminácia, nezamestnanosť a podobne. Sociálni pracovníci pomáhajú jednotlivcom i rodinám, skupinám i komunitám dosiahnuť spôsobilosti k sociálnemu uplatneniu, alebo ju získať späť. Okrem toho pomáhajú vytvárať pre ich uplatnenie a priaznivé spoločenské podmienky (Matoušek, 2003).⁶

Sociálna práca je neoddeliteľnou súčasťou komplexnej sociálnej starostlivosti, preto sú jej funkcie a ciele v súlade s funkciami a cieľmi celej spoločnosti. Je to konkrétna práca na realizáciu sociálnej politiky na jednotlivých úrovniach a v rôznych oblastiach života ľudí a spoločnosti ako celku (Strieženec 2006).⁷

Sociálna práca ako odbor sa neustále formuje, vyvíja, pretože aj spoločnosť sa neustále mení, objavujú sa nové problémy, existujúce problémy menia svoj význam. Tieto problémy je potrebné analyzovať a hľadať nové metódy ich riešenia. Preto sociálna práca nebude mať nikdy stabilný, dlhodobý, jednoznačný obsah. V tom spočíva náročnosť a výzva sociálnej práce.⁸

2 Pojmový aparát pri práci s osamelými rodičmi

2.1 Základné pojmy

Základnou podmienkou etablácie sociálnej práce v dome pre osamelých rodičov je vymedzenie základného pojmového aparátu a príslušnej terminológie. Pojmový aparát sociálnej práce je široký a historicky podmienený. Základné pojmy, s ktorými sa sociálny pracovník vo svojej praxi stretá sú:

---

⁵ Lehoczká, L., Haburajová – Ilavská, L.: Komunitné sociálne služby v kontexte kultúrnej identity obyvateľov rómskych osád. Nitra: univerzita Konštantína filozofa v Nitre, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, 2006

⁶ Bobek, M., Peniška, P.: Práce s lidmi. Praha: NC Publishing, a. s., 2008

⁷ Oláh, M., Schavel, M., Ondrušová, Z.: Úvod do štúdia a dejín sociálnej práce. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2008

⁸ Matoušek, O. a kol.: Základy sociální práce. Praha: Portál, 2003

Sociálny prípad: vzniká, ak jednotlivec nie je schopný vlastnými silami prekonať prekážky, ktoré sa vyskytli. Tak vznikajú sociálne prípady v súvislosti s nezamestnanosťou, migráciou, následkom živelných katastrof, rozpadom rodiny a pod. Sociálny prípad si vyžaduje spoločenskú intervenciu, zásah, sociálny program. M. Krakešová (1946) rozlišuje pri vzniku sociálneho prípadu **vonkajšie prekážky** – prostredie človeka a jeho fyzické nedostatky a **vnútorné prekážky** – nedostatok schopností klienta, ktorý nevie ako prekážky rozpoznať, odhadnúť ich nebezpečenstvo a plánovitým, trpezlivým pričinením ich prekonávať. Rôzne druhy fyzickej, mentálnej, citovej či spoločenskej deviácie sú príčinou, že človek zlyháva pri plnení ľudských funkcií a úloh.⁹ Sociálny prípad je teda zvláštny sociálny problém, nie osoba, alebo osoby na ňom zúčastnené.¹⁰

Sociálny klient je osoba, ktorá prichádza, alebo už je v starostlivosti sociálneho pracovníka. Podľa Matouška (2003) je sociálny klient ten, kto využíva sociálne služby. Môže to byť jednotlivec, skupina, rodina či komunita. Sociálni pracovníci sa stretávajú s rôznymi typmi klientov. Podľa aktivity to môže byť: dobrovoľný klient, klient v odpore, pasívny klient, depresívny klient, manipulatívny klient, podľa veku rozlišujeme: detský klient, mládež, dospelý klient, klient vyššieho veku, na základe problémovej situácie je to napr. klient bezdomovec, závislý klient, nezamestnaný, osamelý rodič a pod. je dôležité rozlíšiť, či klient prichádza sám, dobrovoľne, spontánne, alebo či prichádza na základe súdneho rozhodnutia, na podnet inej inštitúcie či authority.¹¹

Sociálna situácia - jedinec, skupina alebo komunita tvorí v širšom sociokultúrnom prostredí sociálnu situáciu. Sociálna situácia má svoju dynamiku, ktorá je determinovaná spoločenskými a kultúrnymi faktormi. Sociálna situácia vzniká v interakcii jedinca s vonkajším prostredím. Jednotlivé situácie majú pre človeka pozitívny alebo negatívny význam.¹²

Sociálny problém – také vývojové tendencie v ľudských vzťahoch, ktoré sú subjektívne považované za náročné a potrebujú korekciu alebo vyrovnávajúce opatrenia. Sociálny problém presahuje osobnú situáciu, zasahuje väčší počet ľudí a vyžaduje riešenie. Pri hodnotení, či ide o sociálny problém, alebo nie sa uplatňuje sústava hodnôt v danej

---

⁹ Balogová B.: Úvod do sociálnej práce pre sociálnu a charitatívnu službu. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove, 2006

¹⁰ Slovák, P., Vereš, M.: Metódy sociálnej práce II. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2007

¹¹ Balogová B.: Úvod do sociálnej práce pre sociálnu a charitatívnu službu. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove, 2006

¹² Balogová B.: Úvod do sociálnej práce pre sociálnu a charitatívnu službu. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove, 2006

spoločnosti. Táto sústava hodnôt naznačuje deliacu čiaru medzi normálnym javom a sociálnym problémom.¹³

Sociálne služby sú špecializované činnosti na riešenie hmotnej núdze, alebo na riešenie sociálnej núdze. Zabezpečujú sociálnu pomoc, ako napr. zmierniť, alebo prekonať s aktívnou účasťou občana hmotnú alebo sociálnu núdzu, zabezpečiť základné životné podmienky občana v prirodzenom prostredí, zabraňovať vzniku a prehĺbovaniu porúch psychického, fyzického a sociálneho vývinu občana a zabezpečiť integráciu občana do spoločnosti. K sociálnym službám okrem iného patrí opatrovateľská služba pre deti a rodiny, starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb ako sú detský domov, domov pre osamelých rodičov, útulok, krízové stredisko a iné. Úrady práce sociálnych vecí a rodiny poskytujú bezplatné poradenstvo v oblasti rodinných vzťahov a výchovy maloletých detí. Sociálne poradenstvo poskytujú aj neštátne subjekty – špecializované inštitúcie: centrá poradensko-psychologických služieb, pedagogicko-psychologické poradne, ktoré sa nachádzajú v každom okresnom meste.¹⁴

Súčasný stav zriaďovania a organizovania sociálnych služieb je upravený zákonom NR SR č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci. Tento zákon upravuje právne vzťahy pri poskytovaní sociálnej pomoci. Medzi sociálne služby v zmysle tohto zákona zaraďujeme:

- opatrovateľská služba
- organizovanie spoločného stravovania
- prepravná služba
- starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb
- sociálna pôžička¹⁵

Sociálne služby sú poskytované ľuďom spoločensky znevýhodneným, s cieľom zlepšiť kvalitu ich života, prípadne ich v maximálne možnej miere do spoločnosti začleniť, alebo spoločnosť chrániť pred rizikami, ktorých sú títo ľudia nositeľmi. Sociálne služby chránia občana tým, že konajú v jeho prospech. Konkrétne formy práce s klientmi sociálnych služieb sa nazývajú **sociálne programy**. Program je súbor plánovaných a riadených činností, ktorými poskytovateľ reaguje na potrebu cieľového subjektu. Poskytovateľ programu

---

¹³ Balogová B.: Úvod do sociálnej práce pre sociálnu a charitatívnu službu. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove, 2006

¹⁴ Longauer, V., Selická, D., Vanková, K.: Vybrané kapitoly zo sociálno-právnej ochrany. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2006

¹⁵ Schavel, M., Oláh, M.: Sociálne poradenstvo a komunikácia. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, 2008

predpokladá, že situácia cieľového subjektu bude vďaka participácii na programe vyriešená, alebo zlepšená.¹⁶

Matoušek hovorí o **službách sociálnej starostlivosti** - ide o služby podporujúce sebestačnosť klienta zabezpečením základných životných potrieb. Základnými životnými potrebami sa rozumie zaistenie stravy, bývania, základnej hygieny, údržby domácnosti a kontaktu so spoločenským prostredím.¹⁷

Sociálna intervencia je odborný zásah, ktorého cieľovou skupinou je jednotlivec, skupina, rodina, komunita, prípadne širšia spoločnosť. Zahrňuje všetky druhy činností, ktoré pracovník vykonáva v prospech klienta, prípadne spoločnosti. **Služby sociálnej intervencie** sú poskytované osobám, ktoré sa prechodne ocitli, alebo žijú v mimoriadne ťažkých podmienkach a osobám, ktorých životné spôsoby vedú ku konfliktu so spoločnosťou, k prekonaniu ich nepriaznivej sociálnej situácie. Služby sociálnej intervencie sú činnosti preventívneho charakteru, činnosti poskytujúce okamžitú a nevyhnutnú pomoc a pomoc pri začleňovaní do spoločnosti. Tieto služby by mal väčšinou financovať štát na základe odhadu potrebnosti, prípadne na základe sociálno-demografickej analýzy. Druhy služieb sociálnej intervencie: základné sociálne poradenstvo, odborné sociálne poradenstvo, terénna sociálna práca, socioterapia, krízová pomoc, zabezpečenie podmienok na prežitie.¹⁸

Rodina je najdôležitejšia sociálna skupina, ktorá je ekonomickou a sociálnou bunkou spoločnosti s viacerými úlohami. Jej hlavná úloha je reprodukcia a socializácia potomstva. Je základným článkom sociálnej štruktúry spoločnosti. V rodine sa zabezpečuje obnovovanie a výchova generácií, preto je základnou bunkou spoločenského života. Rozlišujeme úplnú rodinu, ktorú tvorí otec, matka a dieťa a neúplnú, ak chýba jeden z rodičov.¹⁹

Rodina ako sociálna skupina je zložená z dvoch, alebo viacerých osôb, žijúcich spolu v jednej domácnosti, ktoré sú spojené manželskými, pokrvnými, alebo adopčnými zväzkami. Je to jedna zo základných spoločenských inštitúcií. Zabezpečuje socializáciu svojich členov najmä v detstve a mladosti. Úspech detí v živote v rozhodujúcej miere závisí od kvality ich socializácie v rodine. Rodina poskytuje svojim členom starostlivosť, ochranu a citovú oporu. Poskytuje ju tak deťom, ako aj dospelým členom a to najmä pri riešení ich problémov

---

¹⁶ Matoušek, O. a kol.: Sociální služby. Praha: Portál, 2007

¹⁷ Matoušek, O.: Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2001

¹⁸ Matoušek, O.: Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2001

¹⁹ Longauer, V., Selická, D., Vanková, K.: Vybrané kapitoly zo sociálno-právnej ochrany. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2006

v chudobe, starobe apod. Rodina sprostredkúva sociálne zaradenie svojich členov do spoločnosti, ich umiestnenie v systéme sociálnej stratifikácie spoločnosti. Člen rodiny získava už svojim narodením množstvo sociálnych pozícií a postupne si v rodine osvojuje rôzne sociálne roly. Na základe príslušnosti k rodine získava ďalšie statusy sprostredkované napr. majetkom rodiny, vzdelaním rodičov a pod.²⁰

Klinická rodina - z pohľadu sociálnej práce ju definujeme ako rodinu, ktorá sa vďaka svojim problémom dostala do styku s poradenským alebo terapeutickým zariadením (Matoušek, 1993). Ak dochádza k zlyhávaniu čo i len jednej funkcie rodiny (biologicko-reprodukčnej, ekonomickej, sociálnej, výchovnej), nastáva stav, ktorý vedie ku vzniku klinickej rodiny. Vlastnými silami nie je schopná zabezpečiť optimálne fungovanie, vtedy prichádza na pomoc poradenský alebo terapeutický proces vrátane pomoci sociálneho pracovníka ako jedného článku v celom systéme starostlivosti o takto postihnutú rodinu.²¹

. *Rizikové faktory ovplyvňujúce vznik klinických rodín:*

1. *situácie hmotného nedostatku* – nezamestnanosť rodičov, alkoholová alebo drogová závislosť, patologické hráčstvo, strata bývania
2. *situácie nedostatku lásky a citového naplnenia* – rozvod rodičov, nezáujem o dieťa²²

Výchova a vzdelávanie je súčasť, aspekt procesu socializácie, čiže celoživotné osvojovanie si kultúry jednotlivcami a ich formovanie sa ako sociálnych bytostí i ako individuálnych osobností. Výchova a vzdelávanie sa považujú za súčasť procesu sociálneho učenia, v ktorom si jednotlivci osvojujú hodnoty, normy, vzory správania, poznatky, zručnosti, postoje.²³

Výchova je cieľavedomá, zámerná, vopred stanovená sústava činností, ktorými je prenášané sociálne dedičstvo z generácie na generáciu. Je zameraná k relatívne trvalému utváraniu osobnosti človeka. Výchova môže pôsobiť zámerne i nezámerne po celý život na utváranie a sebautváranie osobnosti jedinca podľa potrieb, cieľov a noriem spoločnosti.²⁴

Resocializácia - najlepším resocializačným prostriedkom je práca. Resocializácia znamená:

- prevýchovu prostredníctvom sociálnej opory

²⁰ Sopóci, J.: Sociálne inštitúcie a sociálna zmena. Bratislava: Univerzita Komenského, 2000.

²¹ Slovák, P., Vereš, M.: Metódy sociálnej práce II. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2007

²² Slovák, P., Vereš, M.: Metódy sociálnej práce II. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2007

²³ Sopóci, J.: Sociálne inštitúcie a sociálna zmena. Bratislava: Univerzita Komenského, 2000.

²⁴ Longauer, V., Selická, D., Vanková, K.: Vybrané kapitoly zo sociálno-právnej ochrany. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2006

- prevýchovu prostredníctvom rekonštrukcie osoby
- prevýchovu prostredníctvom preučovania
- prevýchovu prostredníctvom interpersonálneho prístupu

Tento holistický (celistvý) prístup zahŕňa aj etikosocioterapiu, kedy sociálny pracovník hľadá v živote klienta miesto, kde nastal zlom, zlyhanie ako zdroj spoločenského a osobnostného narušenia.²⁵ **Resocializačná činnosť** predstavuje postupy zamerané na zmiernenie, prekonanie a zabránenie opakovanému dlhodobu pretrvávajúcej sociálnej núdze s cieľom zapojiť občana do života v prirodzenom prostredí, cieľom je odstránenie alebo zmiernenie dôsledkov dlhodobu pretrvávajúcich krízových situácií, je to proces readaptácie na postupne sa meniace životné podmienky. Cieľom resocializácie je teda znovuobnovenie aktívnej adaptácie človeka na spoločenský systém, podmienené zmenou hodnotovej orientácie, akceptovaním spoločenských noriem, prijímaním nových vzorov správania, akceptovaním pozitívnych autorít, osvojovaním si nových sociálnych rolí, prístupnosťou k novým informáciám a ich využitím, rozvíjaním nových a obnovovaním starých emocionálnych vzťahov, zvyšovaním tolerancie a nezávislosti, teda dosiahnuť také zmeny v správaní, ktoré umožnia návrat do reálneho života v prirodzenom prostredí.²⁶

2.2 Osamelý rodič

Za osamelého rodiča sa považuje rodič, ktorý nežije s partnerom – nech už je slobodný, rozvedený, alebo ovdovelý, pokiaľ nežije s partnerom, teda je to aj rodič, ktorý nie je formálne rozvedený, ale v skutočnosti s partnerom nežije. Najčastejším prípadom je rozvedená žena, žijúca so svojim maloletým dieťaťom, alebo deťmi. Vysoký nárast počtu osamelých rodičov sa stáva závažným sociálnym problémom.²⁷

Ekonomické zaistenie rodiny, vedenie domácnosti a čas venovaný výchove a starostlivosti o deti je pre osamelú matku veľkou záťažou. V niektorých prípadoch nedokáže naplniť potreby svojich detí tak dobre, ako by si priala, čo môže znižovať jej sebadôveru a viesť k pocitom beznádeje. Chýbajúcim otcom v rodine prichádza chlapec aj dievča o potrebný vzor mužskej role. V literatúre sa môžeme stretnúť s názorom, že neprítomnosť otca v rodine spôsobuje výchovné problémy vo väčšej miere než je bežné a následne i zvýšenú

²⁵ Tvrdoň, M., Kasanova, A.: Chudoba a bezdomovstvo. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2004

²⁶ Schavel, M. Čišecký, F. Oláh, M.: Sociálna prevencia. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, 2008

²⁷ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

delikvenciu mládeže vyrastajúcej v týchto rodinách. Pravdepodobnejšie však je, že významnejšou príčinou než neprítomnosť otca je zlá ekonomická situácia uvedených rodín.²⁸

Osamelí otcovia sa stretávajú s rovnakými problémami, ako matky. Niektorí z osamelých otcov majú v starostlivosti deti preto, že od rodiny matka odišla, alebo jej súd odmietol zveriť deti do starostlivosti. Otec po rozpade rodiny môže mať ťažkosti so zvládaním pocitu bolesti a hnevu. Často sa stáva, že odmieta umožniť kontakt matky s dieťaťom. Považuje túžbu dieťaťa po matke za zavrhnutie svojej vlastnej osoby. Otcovia môžu mať tiež ťažkosti s dcérami, ktoré sa v dospievaní môžu stať pripomienkou ženy, ktorá muža odmietla.²⁹

2.2.1 Podpora osamelých rodičov a princípy sociálnej práce

Podpora osamelých rodičov sa uskutočňuje v dvoch rovinách: finančnej, čo je oblasť sociálnej politiky a nefinančnej, čo je oblasť sociálnych služieb. *Dávka sociálnej starostlivosti*: je opakujúci sa peňažný príspevok podmienený sociálnou potrebnosťou (starostlivosť o nezaopatrené dieťa), jednorázový peňažný príspevok, vecná pomoc, bezúročné pôžičky, príspevok na výživu dieťaťa, príspevok na úhradu bytu. *Sociálne služby*: osamelým rodičom umožňujú prekonať náročnú krízovú situáciu a ochrániť maloleté dieťa. Existujú tieto typy služieb:

Azylové domy sú určené pre matku s deťmi, ktoré sa ocitli v krízovej situácii. Tieto ženy potrebujú nie len prístrešie, ale ďalšie sociálne, psychologické či zdravotné služby a poradenstvo. Cieľom je nájsť trvalé riešenie ich problémov a zaistiť samostatný život v budúcnosti

Odl'ahčovacie služby jedná sa o alternatívu dlhodobých pobytových služieb v ústavných zariadeniach. Služba je poskytovaná vo forme návštevy pracovníka v rodine, alebo krátkodobý pobyt dieťaťa mimo rodinu, sprevádzanie dieťaťa do školy a podobne

Starostlivosť pre rodiny s deťmi jej cieľom je krátkodobo nahradiť rodičovskú starostlivosť, ak ju rodičia nemôžu zabezpečiť pre vážne prekážky, ako je choroba, rekonvalescencia, úmrtie a podobne

Poradenstvo táto služba je určená tým, ktorí si nevedia vyriešiť svoju špecifickú situáciu bez vonkajšej pomoci. Podpora je realizovaná prostredníctvom poskytovania rád, sprostred-

---

²⁸ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

²⁹ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

kovania informácií o právach a povinnostiach, aktívna pomoc pri vyjednávaní, zastupovaní alebo sprevádzaní.

Ranná starostlivosť služba je orientovaná na celú rodinu s dieťaťom ranného veku, ktorého vývoj je ohrozený zdravotným postihnutím, alebo vplyvom prostredia.³⁰

Vedľa týchto služieb existujú neštátne organizácie, ktoré poskytujú priamu podporu rodinám. Sú to kluby osamelých rodičov, kluby osamelých matiek a pod.³¹

Hlavnou úlohou sociálnych pracovníkov je vyhľadávať ohrozené rodiny a spolupracovať s tými, ktoré sa dostali do krízovej situácie, dbať na dodržiavanie a ochranu práv dieťaťa, poskytovať poradenskú pomoc a tiež spolupracovať s neštátnymi organizáciami. V širšom slova zmysle je poslaním sociálneho pracovníka na komunálnej a regionálnej úrovni vyrovnanie príležitostí a sprostredkovanie životných šancí deťom z týchto rodín. Tento postup je v súlade so všeobecne uznávanými právami detí, pretože tieto deti sú nepriaznivo ovplyvnené už absenciou jedného rodiča a mali by byť chránené pred ďalšími formami znevýhodnenia. Sociálni pracovníci spolupracujú s lekármi, psychológmi, pedagógmi, sociológmi, školami, úradmi práce, poradňami pre rodinu a ďalšími odborníkmi, ktorí sa zaoberajú problematikou detí a mládeže.³²

3 Riziká osamelého rodičovstva

Osamelé rodičovstvo prináša vážny a mnohokrát podceňovaný spoločenský problém, ktorý sa v psychickej podobe, prípadne ekonomickej záťaže môže prenášať i do ďalšej generácie. Osamelí rodičia sú, na rozdiel od úplných rodín, častejšie ohrozovaní nezamestnanosťou, nedostatočným prístupom k primeranému bývaniu, sociálnou izoláciou, chudobou, či sociálnym vylúčením. Ohrozené sú dve základné funkcie rodiny: zaistenie citového zázemia všetkým svojim členom a príprava detí pre život v spoločnosti. Obe funkcie môžu byť ohrozené nedostatkom času v rodinách osamelých rodičov, v úplných rodinách môžu deti získať viac pozornosti, starostlivosti od oboch rodičov. Osamelý rodič môže byť natoľko zaneprázdnený vlastnou prácou, starostlivosťou o domácnosť, že na venovanie sa dieťaťu mu nezostáva čas. Je narušená aj funkcia ekonomickeho zabezpečenia rodiny, čo má sociálne a psychologické dopady.³³

---

³⁰ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

³¹ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

³² Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

³³ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

3.1 Ekonomické znevýhodnenie osamelých rodičov

Materiálne problémy majú častejšie osamelí rodičia s nízkym sociálnym štatusom z dôvodu nízkych príjmov, ale hlavne kvôli väčšiemu počtu detí a kvôli menej zodpovednému životnému štýlu. Príjem rodiny priamo ovplyvňuje kvalitu zabezpečenia každodenných potrieb (strava, bývanie, zdravotná starostlivosť, vzdelanie a podobne). Nevýhodná ekonomická situácia rodín obmedzuje možnosti ich detí pre realizáciu mimoškolského duševného, kultúrneho a športového rozvoja. Častým problémom je nedobytnosť výživného, čo ohrozuje uspokojenie základných existenčných potrieb neúplných rodín. Tie sa ocitnú v kritických pomeroch, pretože súdne konanie sa vlečie niekoľko mesiacov až rokov. Riziko chudoby sa u osamelých rodičov častejšie týka matiek, než otcov, ktorí sú vo všeobecnosti ekonomicky lepšie zabezpečení. Hmotná núdza máva ďalšie sociálne dopady, z ktorých najzávažnejší je znížená dostupnosť k vzdelaniu. Chudoba rodiča môže priamo ovplyvniť kvalitu vzdelania dieťaťa (Smith 2004). Rodič si nemôže dovoliť zaplatiť knihy, doučovanie, školské výlety. V dôsledku toho sa dieťaťu nemusí podariť získať potrebné znalosti pre prístup k vyššiemu vzdelaniu a získa tak neskôr len nekvalifikovanú prácu. Chudoba je tak spojená s celým reťazcom ďalších nevýhod, poškodzujúcich rodičov aj deti.³⁴

3.2 Nezamestnanosť a bytová problematika u osamelých rodičov

U osamelých rodičov predstavuje nezamestnanosť značné riziko. Na trhu práce je osamelý rodič s dieťaťom alebo viacerými deťmi neatraktívny. I napriek zákonným opatreniam, ktoré majú ochrániť rodiča pred stratou zamestnania, sa práve osamelí rodičia často ocitnú na úradoch práce. Osamelé matky po materskej dovolenke majú väčšinou len malú, alebo žiadnu prax, u niektorých profesií zastarané zručnosti získané zastaraným vzdelaním. Zamestnávateľia ich odmietajú práve preto, že sa starajú o dieťa bez pomoci druhého rodiča. Tieto rodiny sa potom stávajú príjemcami sociálnych dávok a ich príjmy sa pohybujú na hranici životného minima.³⁵

Neúplne rodiny vznikajú rozpadom manželstva, ale aj z iných dôvodov, napríklad ovdovením, slobodné matky tiež tvoria neúplnú rodinu. Často krát takáto matka nemá dostatok prostriedkov, aby sebe aj dieťaťu zabezpečila bývanie. Vážna situácia nastáva v okamihu, kedy je matka nútená pre nedostatok iných možností zotrvať v spoločnom byte s mužom,

³⁴ Matoušek, O., Kolářková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

³⁵ Matoušek, O., Kolářková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

ktorý ju týra. V kritických prípadoch ponúkajú neziskové organizácie ubytovanie v azylových domoch pre matky s deťmi, ale majú obmedzenú kapacitu a pobyt v takomto zariadení je časovo limitovaný. Osamelý rodič môže tiež bývať u svojich rodičov, prípadne so súrodencami v jednom byte. Vo viacčlennej domácnosti vznikajú problémy s vymedzením teritória a s ochranou súkromia novej rodiny. Riešenie takéhoto problému je úlohou bytovej politiky štátu, ktorá by mala umožniť znevýhodneným rodinám si nájsť a udržať zodpovedajúce bývanie.³⁶

3.3 Problém sociálnej izolácie a sociálneho vylúčenia u osamelých rodičov

Osamelý rodič je nútený v chode domácnosti zvládať obe rodičovské role, čo prináša so sebou obmedzenie jeho voľného času a obmedzenie sociálnych kontaktov. Ďalšou prekážkou je nedostatok finančných prostriedkov na zaplatenie voľnočasových aktivít a na platené stráženie dieťaťa inou osobou.³⁷

Hlavné faktory sociálneho vylúčenia sú: príslušnosť k národnostnej menšine, neuspokojivé bývanie bez základného vybavenia, nedostatočné vzdelanie, zlý zdravotný stav, strata sociálnych kontaktov. Základnou príčinou exklúzie (sociálneho vylúčenia) je dlhodobá nezamestnanosť, komplikované uplatnenie niektorých skupín na trhu práce, zlá ekonomická situácia rodiny, do tejto skupiny patria práve osamelí rodičia, hlavne ženy.³⁸

4 Domovy pre osamelých rodičov

V domovoch pre osamelých rodičov možno poskytnúť bývanie a poradenstvo osamelému rodičovi s maloletými deťmi, ktorých život, alebo zdravie je ohrozený, alebo je ohrozená výchova dieťaťa, tiež osamelej tehotnej žene, ktorá sa ocitla v sociálnej núdzi, spôsobenej stratou rodinného prostredia.³⁹

Každé mesto by malo mať domov pre osamelých rodičov. Môže to byť samostatné zariadenie, satelitné zariadenie pod správcovstvom a metodickým vedením útulku pre

³⁶ Matoušek, O., Kolářková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

³⁷ Matoušek, O., Kolářková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

³⁸ Matoušek, O., Kolářková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

³⁹ Zákon 195/1998 o sociální pomoci § 27, odsek 1, písmeno a, b

bezdomovcov, môže to byť kombinácia pre matky s deťmi a útulku pre ženy – bezdomovkyne, ktoré pomáhajú matkám so starostlivosťou o deti keď sú v práci, alebo na rekvalifikačnom kurze. Dôležité je, aby sa matka čo najskôr ekonomicky osamostatnila, aby si vybavila rozvod, majetkovoprávne vyrovnanie, rodinné prídavky, sociálne dávky a pod. Pobyt v domove je šesť mesiacov, matke domov pomáha čo najskôr sa vrátiť do svojho bytu, ktorý po rozvode súd spravidla prideli jej, alebo jej pomáha nájsť nové náhradné bývanie. O ubytovanie žiadajú niekedy sociálni pracovníci, ktorí dlhodobo poznajú problémy matky a jej detí.⁴⁰

Často žiadajú o ubytovanie matky, ktorým bol zrušený podnájom, ktoré boli vyhodené z domu rodičmi, keď vyšlo najavo ich tehotenstvo, matky, ktoré sú pod psychickým alebo fyzickým násilím partnera.⁴¹

V deklarácii OSN sa násilie voči ženám definuje ako akýkoľvek násilný čin, ktorý vedie k fyzickej, sexuálnej, či psychickej ujme, zraneniu žien, vrátane vyhrážania, zastrášovania alebo svojvoľného obmedzovania slobody vo verejnom, alebo súkromnom živote. Tragická je skutočnosť, že svedkami ale aj obeťami domáceho násillia sú aj deti. Stresujúce situácie, do ktorých sa dostali proti svojej vôli vedú k silnému negatívne mu prežívaniu udalostí a psychicky ich poznačia. Často matky prichádzajú bez akýchkoľvek finančných prostriedkov, domov im pomáha vybaviť sociálne dávky a finančné zabezpečenie, dovedy im domov pomáha s potravinami od sponzorov a darcov, aby matka s deťmi nehladovali. Potom domov dbá na to, aby boli dávky využité čo najracionálnejšie na potraviny, hygienické prostriedky a iné veci, potrebné pre život.⁴²

Priestory v domove sú vybavené tak, aby mal každý priestor na život, aby sa mohli školopovinné deti učiť, písať úlohy. Spoločenská miestnosť je vybavená na podnetné trávenie voľného času, je tu dostatok kníh, hračiek, TV, video. Mladé neskúsené matky sa učia v domove pripravovať racionálnu výživu pre deti, sú usmerňované pri výchove detí, vedené k hygienickým návykom a podobne. V domove sú matky povinné riadne sa starať o svoje deti a dodržiavať domový poriadok.⁴³

---

⁴⁰ Tvrdoň, M., Kasanova, A.: Chudoba a bezdomovstvo. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2004

⁴¹ Tvrdoň, M., Kasanova, A.: Chudoba a bezdomovstvo. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2004

⁴² Tvrdoň, M., Kasanova, A.: Chudoba a bezdomovstvo. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2004

⁴³ Tvrdoň, M., Kasanova, A.: Chudoba a bezdomovstvo. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2004

Môžeme povedať, že domovy pre osamelých rodičov sú **domy azylového typu**. Sú to zariadenia, pre ubytovanie osôb, ktoré sa ocitli v sociálnej núdzi a bez prístrešia. Mali by zaisťovať okamžitú, časovo obmedzenú pomoc v núdzi. Najčastejšie typy azylového bývania sú azylové domy pre matky s deťmi, azylové domy pre mužov a pre ženy, bytové azylové jednotky, domy na pol cesty a iné.⁴⁴

Azylové centrum chápeme ako zariadenie sociálnej pomoci, s vyšším štandardom vybavenia. To znamená, že služby, ktoré poskytuje občanom sú rozmanitejšie ako v prechodných ubytovniach. Ubytovanie je poskytované najviac na obdobie jedného roka. Je v ňom zabezpečené sociálne poradenstvo a v spolupráci s úradom práce aj sprostredkovanie zamestnania. Dĺžka pobytu je časovo limitovaná, aby bol občan motivovaný riešiť svoju situáciu.⁴⁵

Azylové domy pre matky s deťmi môžu byť zriadené štátnymi subjektmi (centrá sociálnych služieb okresných, alebo mestských úradov), tiež občianskymi združeniami, cirkvami, alebo inými neziskovými organizáciami. Podmienkou prijatia klienta do azylového domu je psychosociálna kríza, platné osobné doklady, evidencia na obvodnom úrade odboru sociálneho zabezpečenia, žiadosť o byt, môže byť podaná i dodatočne. Bežná dĺžka pobytu sa pohybuje od troch do dvanásť mesiacov, výnimočne i dlhšie, pretože väčšina azylových domov sa snaží bytovú situáciu klientov vyriešiť a nie ich po určitej dobe prepustiť opäť na ulicu.⁴⁶

Azylový dom pre matky s deťmi je zariadenie pre ubytovanie matiek s malými deťmi, ktoré sa dostali do tak nepriaznivej situácie, že by bez náhradného ubytovania neboli schopné vychovávať svoje deti. Azylový dom tohto typu poskytuje matke a dieťať samostatnú miestnosť s kuchynským kútom, niekedy i s ďalším vybavením. Matky niekedy potrebujú podporu a inštruktáž pri výchove detí, ktorú im poskytujú pracovníci azylu. Azylové domy pre matky s deťmi obvykle poskytujú matkám systematické poradenstvo, niekedy aj terapeutické programy. Za pobyt matka platí časť reálnych nákladov. Prístup návštev do domu je regulovaný. Zriaďovateľmi týchto zariadení sú cirkvi, obce, alebo orgány štátu. Ukončenie pobytu je komplikované – rovnako ako u iných osôb bez prístrešia – nedostatkom sociálnych bytov.⁴⁷

---

⁴⁴ Vodáčková, D. a kol.: Krizová intervence. Praha: Portál, s. r. o., 2002

⁴⁵ Tvrdoň, M., Kasanova, A.: Chudoba a bezdomovstvo. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2004

⁴⁶ Vodáčková, D. a kol.: Krizová intervence. Praha: Portál, s. r. o., 2002

⁴⁷ Matoušek, O.: Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2003

4.1 Dom pre osamelých rodičov v Nitre

Dom je účelovým zariadením sociálnej starostlivosti, v ktorom sa osamelým rodičom s deťmi, prípadne tehotným ženám, ktorí sa ocitli v ťažkej životnej situácii a nevedia si ju vyriešiť vlastnými silami poskytuje sociálna starostlivosť najmä tým, že sa im v domove zabezpečí ubytovanie, poskytne výchovná a poradenská starostlivosť, pomoc pri obstarávaní zamestnania, pri umiestnení dieťaťa v predškolskom zariadení a pri riešení bytovej situácie. Cieľom je aj resocializácia matiek (otcov), naučiť ich zodpovednosti za svoje rozhodnutia, hospodáriť s peniazmi, starať sa o deti, organizovať si čas, hygienické návyky a podobne. Pôsobnosť zariadenia: poskytnutie dočasného ubytovania obyvateľom mesta Nitra, prípadne okresu Nitra. Cieľovou skupinou sú osamelí rodičia s deťmi, ktorí nemajú kde bývať, sú teda sociálne odkázaní, alebo sú doma vystavení fyzickému či psychickému týraniu. Vekovou kategóriou sú osamelí rodičia od 18 rokov vyššie s deťmi od narodenia do skončenia povinnej školskej dochádzky. Pohlavie: hlavne ženy s deťmi, ojedinele muži s deťmi.⁴⁸

4.1.1 História a vybavenie domu

Po nežnej revolúcii vznikali v našej spoločnosti nové riziká, s ktorými sme sa počas totalitného systému nestretávali. Sú to riziká bezdomovstva. Nitra na tieto novovznikajúce riziká reagovala a v roku 1994 vznikla príspevková organizácia Azylový dom na Štúrovej ulici, kde mohli nájsť núdzové bývanie ľudia bez domova. Nitra reagovala aj na potrebu starať sa o osamelých a týraných rodičov, preto v roku 1996 vznikol útulok s kapacitou pre štyri rodiny, ktorý bol súčasťou Azylového domu a poskytol prístrešie osamelým a týraným matkám. Kapacita však nepostačovala. V roku 2002 z iniciatívy PhDr. Anny Kasanovej PhD. vznikol Dom pre osamelých rodičov na Krčméryho ulici č. 22 pre 10 rodín. Mesto vyšlo v ústrety a túto iniciatívu finančne podporilo. Dom sa postupne transformoval pod organizáciu Správa zariadení sociálnych služieb v Nitre, ktorú si mesto zriadilo na poskytovanie sociálnych služieb v teréne. Dnes má správa 21 prevádzok na území mesta Nitra. Je to centrum pre seniorov, opatrovateľská služba, chránené bývanie, dom pre osamelých rodičov a ďalšie.⁴⁹

Od septembra 2007 do júna 2008 bola budova domu pre osamelých rodičov rekonštruovaná pretože obmedzená kapacita nepostačovala na pokrytie požiadaviek uvedenej cieľovej skupiny. „Mesto si uvedomuje potrebu podpory osamelých rodičov, predovšetkým matiek,

⁴⁸ Rozhovor s Mgr. Annou Krenickou, bývalou vedúcou Domu pre osamelých rodičov v Nitre

⁴⁹ Rozhovor s PhDr. Jankou Moravčíkovou, riaditeľkou Správy zariadení sociálnych služieb v Nitre

ktoré zostanú náhle bez pomoci a dostanú sa tak do mimoriadnych problémov, ktoré si nedokážu vyriešiť vlastnými silami. Z tohto dôvodu začalo Mesto vlni v septembri z vlastných prostriedkov komplexne rekonštruovať a rozširovať zariadenie Domova pre osamelých rodičov,“ uviedol primátor mesta Nitra Jozef Dvonč.⁵⁰

Mesto Nitra po rekonštrukcii a prestavbe slávnostne odovzdalo do užívania objekt za účasti ministerky práce, sociálnych vecí a rodiny SR Viery Tomanovej a za účasti primátora mesta Jozefa Dvonča. Kapacita domova sa zvýšila na 35 lôžok (13 rodín). Obyvatelky zariadenia boli spolu s deťmi počas rekonštrukcie dočasne ubytované v mestskej ubytovni na Hlbokej ulici v Nitre. Avšak súčasne sa aktívne podieľali na príprave, čistení a upratovaní zrekonštruovaných priestorov. V nových priestoroch sa podstatne zlepšili podmienky pre sociálnu prácu s rodičmi a ich deťmi. Klientom poskytuje všetky potrebné podmienky na dôstojný život.⁵¹

Práca v dome pre osamelých rodičov sa postupne vyvíjala, kvalita práce stúpala s pribúdajúcou metodikou, ktorú prinášali kvalifikovaní sociálni pracovníci. Kým v minulosti pracovali v domove aj nekvalifikovaní sociálni pracovníci, dnes tam pracujú dve kvalifikované sociálne pracovníčky: PhDr. Beáta Áčová, ktorá je vedúca zariadenia a Mgr. Andrea Horváthová. Sociálne pracovníčky vykonávajú sociálnu prácu v dennom režime, spolupracujú s kuratelou Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Nitre a s ďalšími neziskovými organizáciami venujúcimi sa tejto cieľovej skupine a tiež s rádovými sestrami.⁵²

Objekt sa nachádza na Krčméryho ulici č. 22 v zástavbe rodinných domov. Okolie zariadenia je vybavené športovým ihriskom a ihriskom pre detské hry, je tu okrasná záhradka, o ktorú sa v rámci ergoterapie starajú matky s deťmi. Zariadenie je dvojpodlažná budova, v ktorej je 13 izieb pre rodičov s deťmi, dve kuchyne, 3 kúpeľne a 7 sociálnych zariadení. Sú tu tiež dve spoločenské miestnosti a v suteréne herňa, vybavená pingpongovým stolom, stolným futbalom a ďalšími spoločenskými hrami a knižkami. Kuchyne sú vybavené štyrmi plynovými sporákmi, dvomi mikrovlnnými rúrami a bežnými elektrospotrebičmi, čo zabezpečuje komfort pri varení. V spoločenských miestnostiach sú sedacie súpravy, stoly stoličky, skrinky na rôzne veci a knihy, televízor a hudobná veža s rádiom. Okrem toho môžu klientky využívať práčovňu a kočíkareň.

---

⁵⁰ http://www.nitra.sk/?id_menu=37003&firmy_slovenska_flag=0 1.1.2010

⁵¹ http://www.nitra.sk/?id_menu=37003&firmy_slovenska_flag=0 1.1.2010

⁵² Rozhovor s PhDr. Jankou Moravčíkovou, riaditeľkou Správy zariadení sociálnych služieb v Nitre

V objekte sa nachádza kancelária pre zamestnancov vybavená počítačom a internetom. Tu vykonávajú rôzne administratívne práce sociálne pracovníčky. Počítač a internet napr. pri hľadaní zamestnania môžu využívať aj klientky a to za pomoci sociálnej pracovníčky.

4.1.2 Kto sú klienti domu

Zariadenie poskytuje komplex služieb a koncepčnú pomoc osobám, ktoré sa ocitnú v nepriaznivej sociálnej situácii. Počas nášho pôsobenia v domove to boli osamelé matky z rôzneho sociálneho prostredia. V minulosti bol klientom v zariadení aj otec s deťmi, ktorému zomrela manželka a nemal žiadne sociálne zázemie. Najčastejšie prípady, kedy sú využívané služby domova sú:

Rodina v rozpade

Manželstvo je súbor väzieb. Je hospodárskou jednotkou. Manželia od seba očakávajú ekonomickú podporu. Manželstvo dáva možnosť vzniku novým bytostiam – deťom. Deti sa spoliehajú na láskyplnú starostlivosť matky aj otca. Pre dieťa je rozvod rodičov veľmi náročnou situáciou. Môže prežívať pocity viny z rozvodu. Skoro nikdy sa nepodarí udržať deti mimo dosahu rodičovských konfliktov.⁵³ Príčiny rozpadu manželstva sú rôzne: alkoholizmus partnera alebo iná závislosť, nezhody, násilie, strata zamestnania, výkon trestu, nové partnerstvo a iné. Po rozpade manželstva sa žena stáva samoživiteľkou, obyčajne sa stará aj o dieťa a ľahko sa môže dostať do finančnej tiesne, môže sa stať pre zamestnávateľa neatraktívna a prísť o zamestnanie.

Pomoc zariadenia: matkám s deťmi je poskytnuté ubytovanie a pomoc pri hľadaní bytu, zamestnania a právne poradenstvo.

Obete nízkeho právneho povedomia

Matka, osamelý rodič sa dostáva do finančnej tiesne pre zlé hospodárenie s peniazmi, nerozumné zadlžovanie, pôžičky, neplatenie nájomného, čo môže spôsobiť následne stratu bývania. S týmito problémami často býva spojená aj strata zamestnania.

Pomoc zariadenia: matkám a deťom je poskytnuté ubytovanie a poradenstvo, ako hospodáriť s financiami a vysvetľovanie úskalí tzv. „výhodných pôžičiek“. Dôležité je, aby klientky získali náhľad a uvedomili si nerozumnosť svojho konania. Tiež je im poskytnutá pomoc pri hľadaní nového bývania a zamestnania.

---

⁵³ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

Nízke vzdelanie a dlhodobá nezamestnanosť

Nezamestnanosť neohrozuje rovnakou mierou všetky skupiny ľudí. Existuje skupina osôb, u ktorých je strata zamestnania pravdepodobnejšia a je pre nich ťažšie nájsť si nové pracovné miesto. Do rizikovej skupiny patria zdravotne znevýhodnené osoby, mladí ľudia – absolventi škôl bez praxe, ľudia s nízkym vzdelaním a nízkou kvalifikáciou, ľudia v pred-dôchodkovom veku, ženy starajúce sa o maloleté deti a príslušníci rómskeho etnika.⁵⁴ Človek bez vzdelania je niekoľko násobne viac ohrozený stratou zamestnania ako vzdelaný človek. Žena po materskej dovolenke s nízkym vzdelaním má malú šancu nájsť si zamestnanie. Môže to viesť k rozpadu rodiny, k finančnej tiesni a aj k strate bývania.

Ľudia s nízkou kvalifikáciou, alebo bez kvalifikácie predstavujú najpočetnejšiu skupinu dlhodobo nezamestnaných. Špecifické charakteristiky rodinného a sociálneho života týchto ľudí prispievajú k ich vylučovaniu zo spoločnosti a vedú k vytváraniu novej triedy deklasovaných, ktorá žije v trvalej závislosti na systéme podpôr a sociálneho zabezpečenia.⁵⁵

Pomoc zariadenia: sociálne pracovníčky pomáhajú klientkam pri hľadaní práce, pri zostavovaní motivačného listu a štruktúrovaného životopisu, pomáhajú im pracovať s internetom, vyhľadávať pracovné miesta, informujú ich o poradenských strediskách, ktoré sú zriadené pri úradoch práce a ktoré majú klientky možnosť navštevovať. Ich úlohou je pomôcť tým, ktorí si dlhodobo hľadajú prácu, nevedia sa orientovať na trhu práce. Ich programy sú zamerané na získanie zručností:

- znalosť techník hľadania zamestnania, vyhľadávanie a využívanie ďalších zdrojov informácií o voľných pracovných miestach
- schopnosť zostaviť ponukový životopis a motivačný list, naučiť sa presvedčivo vystupovať pri prijímacích pohovoroch a zrozumiteľne formulovať, čo môžu zamestnávateľovi ponúknuť
- reálny pohľad na vlastné postavenie na trhu práce a motivácia k prípadnej re-kvalifikácii
- udržanie sociálnych väzieb⁵⁶

Osamelé matky bez domova

V najvšeobecnejšom význame je bezdomovec človek s absenciou bývania, sociálne vylúčený a zároveň „začlenený“ do nebytových priestorov, zbúranísk, kontajnerov, pivníc,

⁵⁴ Matoušek, O., Kolářková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

⁵⁵ Matoušek, O., Kolářková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

⁵⁶ Matoušek, O., Kolářková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

kanálov, železničných a autobusových staníc a pod.⁵⁷ Bezdomovci sú ľudia bez stáleho bývania, a obvykle i bez stáleho zamestnania, odtrhnutí od zdrojov, ktoré sú bežne dostupné iným občanom, vrátane systému sociálnej podpory.⁵⁸

Bezdomovstvo neznamená len spať na ulici. V širšom význame sa vzťahuje k absencii bývania všeobecne. Málokto si slovo bezdomovec spojí s mladými rodinami, ktoré vďaka ekonomickej a bytovej politike štátu nemajú byt a zo skromných platov ani šancu kúpiť si ho, alebo s ľuďmi žijúcimi v dočasnom ubytovaní v preplnených priestoroch. Nedostatok a nedostupnosť bytov je alarmujúca.⁵⁹

Nájomné sociálne bývanie: na Slovensku je kritický nedostatok nájomného bývania, charakterizovaného ako sociálne bývanie. V oblasti podpory bývania štát podporoval stavebné sporenie, hypotekárne úvery. Koncepcia podporných mechanizmov uprednostňovala primárne investície strednej vrstvy a tým výstavbu objektov určených do osobného vlastníctva.⁶⁰ Sociálne bývanie je na Slovensku problematické. Sám dokument Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2010 priznáva, že v porovnaní s Európou chýba v slovenskom právnom systéme základná právna norma pre oblasť nájomného bývania.⁶¹

Bezdomovstvo je sociálny jav, podmienený celou radou faktorov a predstavuje krajnú podobu sociálneho vylúčenia. Na okraj spoločnosti sa môžu dostať rôzni ľudia s rôznymi problémami. Podobní sú si v dôsledku: v strate domova a v živote na ulici.⁶² Bezdomovstvo vzniká následkom rozpadu rodiny, (to je zase následkom nezamestnanosti, alkoholizmu, duševnej poruchy...), alebo nezvládnutím prechodu z inštitučného prostredia do prostredia neústavného.⁶³ Príčiny bezdomovstva sú *objektívne* – zahrňujú celkovú spoločenskú klímu, ako je bytová politika, politika zamestnanosti a sociálna politika vôbec. Faktory *subjektívne* – úroveň schopností človeka a jeho sociálnej adaptácie.⁶⁴

Bezdomovstvo ovplyvňuje človeka vo viacerých oblastiach: z psychologického hľadiska sa stretávame s marginálnym javom – postavenie na okraji spoločnosti, ktoré prehĺbuje depresiu, môže napomáhať vzniku a rozvoju psychického ochorenia, má deštruktívny vplyv

---

⁵⁷ Slovák, P., Vereš, M.: Metódy sociálnej práce II. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2007

⁵⁸ Matoušek, O.: Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2001

⁵⁹ Slovák, P., Vereš, M.: Metódy sociálnej práce II. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2007

⁶⁰ Gerbery, D., Lesay, I., Škobla, D.: Kniha o chudobe. Bratislava: Priatelia Zeme – CEPA, 2007

⁶¹ Gerbery, D., Lesay, I., Škobla, D.: Kniha o chudobe. Bratislava: Priatelia Zeme – CEPA, 2007

⁶² Matoušek, O., Kolářková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

⁶³ Matoušek, O.: Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2003

⁶⁴ Matoušek, O., Kolářková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

na sebahodnotenie a emocionalitu. Na druhej strane sú marginalizáciou ohrození práve ľudia zraniteľní: ľudia s nižšou sociálnou inteligenciou, ľudia s nízkym vzdelaním, hendikepovaní, hraničné osobnosti, psychicky chorí a podobne.⁶⁵

Pomoc zariadenia: domov pomáha matkám pri hľadaní bytu a pri hľadaní zamestnania, informujú ich o nárokoch a možnostiach získania nájomného sociálneho bytu, pomáhajú im obnoviť kontakt s ich užšou alebo širšou rodinou.

Mladé ženy opúšťajúce detské domovy

Detský domov je zariadenie pre deti, ktoré nemajú možnosť vyrastať v rodine preto že rodinu nemajú, alebo preto že rodina nie je schopná či ochotná sa o ne starať. Sú to tzv. sociálne siroty. Detské domovy sú buď internátneho typu: deti rovnakého veku sú vychovávané striedajúcou sa smenou pracovníkov, alebo sú rodinného typu: deti sú v menšej skupine rôzneho veku vo veľkom byte alebo dome a vychovávajú ich stáli vychovávatelia. U týchto detí je menšia psychická deprivácia. Každá dlhodobá forma ústavnej výchovy predstavuje pre dieťa hendikep a zvyšuje pravdepodobnosť neskoršieho sociálneho zlyhania.⁶⁶

Klientkami domova tú aj mladé matky, ktoré nikdy nepoznali rodinné zázemie, nevedia čo je to rodina, nevedia, aká je rola matky v rodine, pretože vyrastali v náhradnej výchovnej starostlivosti. **Náhradná výchovná starostlivosť predstavuje** všetky formy náhrady rodiny u detí bez vlastného funkčného rodinného zázemia: kojenecké ústavy, detské domovy, diagnostické ústavy, výchovné ústavy, ústavy sociálnej starostlivosti, profesionálne rodiny, osvojiteľské rodiny a zverenie dieťaťa do starostlivosti inej fyzickej osobe. Náhradná výchovná starostlivosť má dve formy: ústavnú a rodinnú.⁶⁷

Pomoc zariadenia: pracovníčky zariadenia pomáhajú takejto klientke starať sa o dieťa, učia ju starať sa o domácnosť a o rodinu vôbec, variť, upratovať, prať, pretože tieto vedomosti a zručnosti nemala možnosť naučiť sa v detskom domove. Pomáhajú jej nájsť si zamestnanie, ponúkajú jej možnosti vzdelávania a rekvalifikácie v spolupráci s úradom práce. Tiež jej pomáhajú nájsť stratenú dôveru v seba samu, sprostredkujú jej návštevu u psychoterapeuta.

---

⁶⁵ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

⁶⁶ Matoušek, O.: Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2003

⁶⁷ Matoušek, O.: Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2003

Obete zneužívania a domáceho násillia

Zneužívania dieťaťa je zlé zaobchádzanie s dieťaťom, je to úmyselné alebo neúmyselné chovanie starajúcej sa osoby, ktoré sa vymyká spoločenským normám a ohrozuje dieťa. Rozlišujeme štyri typy poškodzovania detí:

- telesné týranie – bitie, trhanie vlasov, vystavovanie chladu, odopieranie jedla a tekutín, topenie, dusenie a pod.
- sexuálne zneužívania – zahrňuje incest, teda sexuálny styk medzi príbuznými a iné typy sexuálnych praktík, vrátania účasti detí na výrobe pornografie a ich účasť na náboženských sexuálnych rituáloch
- zanedbávanie – nenaplnenie základných životných potrieb dieťaťa, prípadne opustenie dieťaťa
- emočné týranie – terorizovanie dieťaťa neustálou kritikou, nadávky, ponižovanie.⁶⁸

Posudzovanie zlého zaobchádzania s dieťaťom: kvalifikované posúdenie musí brať do úvahy závažnosť zneužívania a týrania, častosť týchto prejavov starajúcich sa dospelých, vek dieťaťa, vyspelosť dieťaťa a ďalšie kritériá. Absolútne kritériá, ktoré by definovali hranicu zlého zachádzania s deťmi nie je možné stanoviť. Ani zákon nemôže do všetkých detailov vymedziť, čo je a čo nie je zlé zachádzanie s deťmi. Preto je veľmi dôležité, aby sociálny pracovník posudzujúci zlé zaobchádzanie s dieťaťom bol vycvičený a aby mal také zázemie vo vlastnej organizácii, ktoré mu umožňuje sporné prípady konzultovať, prípadne pri ich riešení angažovať iného pracovníka.⁶⁹

Poškodenie dieťaťa nemusí byť vždy zjavné vo forme telesnej ujmy. Zisťovanie skutkovej podstaty je náročná procedúra, ktorú by mal uskutočňovať tím špecializovaných profesionálov s jasne rozdelenými kompetenciami.⁷⁰

Domáce násillie páchané na ženách zahrňuje všetky formy fyzického, sexuálneho a psychického týrania vo všetkých druhoch blízkych vzťahov vrátane vyhrážok k použitiu násillia. Charakteristickou črtou domáceho násillia je jeho opakovanie, dlhodobosť, stupňovanie a takmer každodenná prítomnosť. Má rozmanité podoby: hrubé nadávky, stále kritizovanie, ponižujúce urážky, zosmiešňovanie, podryvanie sebadôvery, obmedzovanie osobnej slobody, ekonomické vydieranie, vyhrážanie sa telesným ublížením a priame telesné ublížovanie. Domáce násillie začína útokmi proti ľudskej dôstojnosti, pokračuje

---

⁶⁸ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

⁶⁹ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

⁷⁰ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

útokmi proti zdraviu a vrcholí útokmi proti ľudskému životu. Dôvody, prečo obeť na celom svete zotrúvajú v domácnosti, kde je násilie páchané sú najmä:

- ekonomická závislosť – obeť nemá vlastný príjem, byt, nemá kam odísť s deťmi
- strach z budúcnosti – obeť sa obáva toho, čo sa stane, keď odíde od partnera, čo bude sama robiť, čo bude s deťmi, ako partner na jej zámer odísť zareaguje, ako sa na to bude dívať okolie a podobne
- vedomie o nedostatočnej legislatíve a chýbajúcom systéme pomoci
- tradičný obraz o roli ženy – žena má žiť pre druhých, má zodpovednosť za citovú klímu v rodine, nesie vinu za nefunkčnosť v rodine, má potlačovať vlastné potreby v prospech rodiny.⁷¹

Domáce násilie je motivované buď vynucovaním niečoho inak nedosiahnuteľného, alebo môže byť odplatou a to i na niekom inom, než bol ten, kto spôsobil krivdu. V oboch prípadoch je dôsledkom frustrácie niektorej potreby násilníka. Domáceho násillia sa dopúšťajú osoby, ktoré majú k nemu konštitučný sklon, prípadne, ktoré násilné riešenie nezhôd zažili v pôvodnej rodine.⁷²

Pomáhajúci profesionáli by mali mať na pamäti, že obeť žiadajúca o pomoc sa často cíti zahanbená, ponížená, vystrašená, alebo dokonca zodpovedná za násilie, ktorého sa stala terčom. Takáto obeť potrebuje podporu, zameranú na obnovenie alebo vybudovanie jej vnútornej sily. Potrebuje byť uistená, že nie je sama, že mnoho iných žien má podobné zážitky a že to čo sa stalo nie je jej vina. Pracovníci by mali podporovať obeť, aby sa rozhodovali samostatne. Nemali by obetiam vnucovať vlastné predstavy a rozhodnutia a nemali by odcudzovať obeť za rozhodnutia, ktoré urobila.⁷³

Pomoc zariadenia: sociálne pracovníčky v domove dodržiavajú zásady komunikácie s obeťami násillia, ako sú:

- *Empatia, aktívne počúvanie, potvrdzovanie emócií*
- *Úprimnosť – útrapy nie je možné pred obeťou zamlčovať*
- *Porozumenie – obeť musí vedieť, že je pomáhajúcimi pracovníkmi akceptovaná*
- *Zisťovanie miery ohrozenia obeti*
- *Postupné preladovanie od minulosti k budúcnosti – stimulovanie vnútorných síl obeť, pestovanie sebavedomia a sebaúcty*
- *Obnovovanie životných ilúzií*

⁷¹ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

⁷² Matoušek, O.: Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2003

⁷³ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

- *Vypracovanie individuálneho bezpečnostného plánu ako sa brániť proti domácemu násiliu*
- *Podpora pri hľadaní nadväzujúcich miest pomoci napr. vysvetliť možné trestno-právne kroky, alebo kroky pre riešenie sociálnych otázok.*⁷⁴

Matkám aj deťom domov zabezpečuje ubytovanie, utajený pobyt pred násilníkom, terapeutickú a lekársku starostlivosť u odborníkov, pracovníčky pomáhajú matkám v starostlivosti o deti, pomáhajú im s domácimi úlohami, organizujú pre ne rôzne záujmové aktivity a výlety. Pomáhajú im s hľadaním nového bývania a zamestnania.

Matky po ukončení výkonu trestu

Do domova sa môžu dostať aj ženy po výkone trestu s nezaopatrenými deťmi, ktoré nemajú možnosť vrátiť sa k svojej rodine, sú rozvedené, opustené, rodina ich odmieta. Najčastejšou príčinou tohto odmietania je to že rodina sa za ne hanbí, že nechce mať nič spoločné s kriminálničku, dávajú jej najavo, že takáto osoba do ich rodiny nepatrí. Takáto žena potrebuje čas a aj odbornú pomoc na vyriešenie svojej sociálnej a ekonomickej situácie.

Pomoc zariadenia: spočíva v tom, že pracovníčky matke pomáhajú nájsť stratenú sebadôveru, sprostredkujú jej psychosociálnu terapiu a poradenstvo, pomáhajú jej pri hľadaní zamestnania a bývania, pomáhajú jej obnoviť kontakt s rodinou.

Domov pre osamelých rodičov v Nitre pomáha všetkým klientom. Sociálne pracovníčky vedú klientov k samostatnosti, aby sa vedeli sami o seba a svoju rodinu postarať, obnovujú, alebo im pomáhajú vytvárať ich sociálne a pracovné návyky a zručnosti a pracujú na tom, aby sa obnovili, alebo vytvorili kontakty s ich rodinou. Poskytujú klientom základné sociálne poradenstvo: informácie o nárokoch, službách a možnostiach, ktoré môžu vyriešiť, alebo zmierniť ich ťažkú sociálnu situáciu. V prípade potreby ich delegujú na rôzne inštitúcie v rámci Správy zariadení sociálnych služieb v Nitre, ktoré im môžu poskytnúť odborné sociálne poradenstvo pri riešení ich situácie, ako sú problémy v manželstve, medziľudské vzťahy a podobne. Tiež sprostredkovávajú klientom pomoc u špecialistov v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Nitre, kde okrem pomoci pri hľadaní práce im môže byť poskytnutá psychoterapia a psychologické poradenstvo. Domov ďalej spolupracuje s mestami a obcami, kde majú klienti domova trvalý pobyt a snaží sa pre klientov získať možné príspevky obce, alebo nájomné bývanie.⁷⁵

⁷⁴ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005

⁷⁵ Rozhovor s PhDr. Jankou Moravčíkovou, riaditeľkou Správy zariadení sociálnych služieb v Nitre

Správa zariadení sociálnych služieb v Nitre zabezpečuje vzdelávanie svojich pracovníkov. Jedenkrát mesačne absolvujú vnútroorganizačné odborné semináre na rôzne témy a problematiky: komunikačné zručnosti, psychosociálny výcvik, ako postupovať pri strate zamestnania, sociálne poradenstvo a podobne. Tieto informácie posúvajú v rámci základného a špecializovaného poradenstva svojim klientom.⁷⁶

4.1.3 Príchod novej klientky (klienta)

Podmienky ubytovania v zariadení stanovuje Smernica č. 2/2009 upravujúca podmienky ubytovania osobitných skupín obyvateľov v Domove pre osamelých rodičov v Nitre, prevádzkovateľa Správy zariadení sociálnych služieb, Baničova č. 12 Nitra (Príloha 1).

Ubytovanie sa poskytuje na základe Žiadosti o ubytovanie (Príloha 2) vydanéj Mestským úradom Nitra - Útvárom sociálneho úradu pri splnení podmienok uvedených v Domovom poriadku Domova pre osamelých rodičov v Nitre (Príloha 3). V žiadosti sú: vyjadrenie lekára o zdravotnom stave rodiča, vyjadrenie pediatra o zdravotnom stave detí, vyjadrenie vedúcej domova pre osamelých rodičov, vyjadrenie starostu obce, odkiaľ žiadateľ pochádza, vyjadrenie Mestského úradu v Nitre, Útváru sociálneho úradu a Vyjadrenie Komisie MZ pre sociálne veci, bytové otázky a zdravotníctvo.

Klienti zariadenia sú povinní riadne sa starať o svoje deti a dodržiavať Harmonogram domácich povinností (Príloha 4). Pri hrubom porušení Domového poriadku a Harmonogramu sú zo zariadenia vylúčení. Hrubým porušením Domového poriadku je najmä:

- a) slovné a fyzické napádanie zamestnancov zariadenia a ostatných obyvateľov
- b) príchod do zariadenia pod vplyvom alkoholu a iných omamných látok a ich požívanie v zariadení
- c) neplatenie úhrad za ubytovanie po dobu najviac 2 mesiacov
- d) konanie ohrozujúce mravnosť alebo mravnostnú výchovu detí, mládeže a ubytovaných
- e) umožnenie vstupu do budovy osobe, ktorá nemá platnú zmluvu o poskytnutí sociálnej služby v zariadení, a to v čase od 22:00 do 6:00 hod., a mimo stanovených návštevných hod.
- f) poskytnutie nocľahu osobe, ktorá nemá platnú zmluvu o poskytnutí sociálnej služby
- g) poškodzovanie majetku v zariadeniach
- h) umožnenie vstupu zvierat do zariadenia

---

⁷⁶ Rozhovor s PhDr. Jankou Moravčíkovou, riaditeľkou Správy zariadení sociálnych služieb v Nitre

- i) uvedenie nepravdivých údajov v žiadosti o poskytnutie sociálnej služby a jej povinných prílohách
- j) ponechanie dieťaťa v priestoroch, ktoré klient obýva, bez dozoru rodiča. Ak tak musí rodič urobiť z naliehavých dôvodov, upovedomí o tom vedúcu zariadenia a zabezpečí starostlivosť o dieťa iným rodičom, bývajúcim v zariadení. Aj v čase svojej neprítomnosti má rodič plnú zodpovednosť za svoje dieťa.⁷⁷

Do domova sú prijímané klientky na dobu 6 mesiacov, ktorá je určená na to, aby si klientka s pomocou domova vyriešila svoju situáciu. Pokiaľ sa jej to nepodarí, môže požiadať o predĺženie pobytu maximálne dvakrát. Toto predĺženie pobytu schvaľuje primátor mesta na základe odporúčania vedúcej domova. Vedúca domova podáva referencie o tom ako klientka spolupracuje, ako sa stará o dieťa a či si aktívne hľadá zamestnanie.

Pri príchode klientky ju sociálne pracovníčky informujú o domovom poriadku, o službách, ktoré zariadenie poskytuje, o činnostiach, ktoré sa v domove vykonávajú, prevedú ju celým objektom, vysvetlia, čo všetko má k dispozícii, zaujímajú sa o klientku, o jej problémy, prečo prišla do zariadenia, na koho sa obracia, keď potrebuje pomoc, komu dôveruje a podobne. Dieťaťu je tiež venovaná odborná starostlivosť. Sociálna pracovníčka vizuálne skontroluje dieťa, komunikuje s ním, zisťuje, či na ňom nebolo páchané násilie, v prípade podozrenia kontaktuje pediatra - obvodného lekára dieťaťa a ďalších špecialistov, ako detského psychológa a ďalších.

V domove sú klientky povinné uhrádzať poplatky za služby. Výška poplatkov je symbolická. Vedie to klientov k uvedomeniu si toho, že v živote nič nie je zadarmo, že všetko niečo stojí, že len vlastným pričinením môžeme niečo dosiahnuť. Je to motivačný prvok a vedenie klientov k samostatnosti a zodpovednosti.

Úhrady za služby:

- ubytovanie

1) rodič s jedným dieťaťom	1,00 € / deň
2) rodič s dvomi deťmi	1,00 € / deň
3) rodič s tromi a viac deťmi	1,49 € / deň
- používanie automatickej práčky : 1 cyklus prania 0,33 €**

---

⁷⁷ Smernica č. 2/2009 upravujúca podmienky ubytovania osobitných skupín obyvateľov v Domove pre osamelých rodičov, prevádzkovateľa Správy zariadení sociálnych služieb, Baničova č. 12 Nitra.

5 Sociálny pracovník a metódy sociálnej práce s osamelými rodičmi

5.1 Osobnosť sociálneho pracovníka a jeho úlohy

V sociálnej práci sa profesionál angažuje celou svojou osobnosťou. Nie sú to len teoretické poznatky, praktické skúsenosti a zručnosti, ale i životný štýl, svetonázor, pozície a role, ktoré v spoločnosti zastáva. Osobnosť sociálneho pracovníka tvoria tri aspekty:

1. kongruencia – zhoda vonkajšieho prejavu s vnútorným prežívaním
2. osobnostné kvality – klient pociťuje že mu sociálny pracovník rozumie
3. profesionálne kvality – sociálny pracovník má disponovať takými vedomosťami a zručnosťami ktoré sú pre klienta relatívnou zárukou úspechu v riešení jeho problémov.

Sociálny pracovník by mal disponovať aj ďalšími nie menej dôležitými kvalitami, ako sú empatia, vrelosť a autenticnosť, tvorivosť, flexibilita a dôraznosť. Je to profesionál, ktorý disponuje osobitými predpokladmi, vlastnosťami a schopnosťami. Prispieva k zlepšeniu situácie a nabáda jednotlivca, skupinu, či komunitu k správnym postojom. Prácu sociálneho pracovníka vystihuje slovné spojenie „pomoc k svojpomoci“.⁷⁸

Sociálny pracovník je odborník – profesionál, ktorý sa zaoberá sociálnou pomocou jednotlivcom, skupine, alebo komunite, ktorí sa dočasne alebo natrvalo nachádzajú v problémovej situácii, vyžadujúcej spoločenskú sociálnu intervenciu (Tokárová 2003).⁷⁹ Medzi najdôležitejšie úlohy sociálneho pracovníka s osamelými rodičmi patria: zisťovať príčiny sociálnych problémov, povzbudzovať sociálneho klienta k správnym postojom, pomáhať klientovi orientovať sa v systéme toku nových informácií, vytvárať možnosti pre vzdelanie a kultúrny a spoločensky život, pomáhať klientovi rozvíjať schopnosti klienta riešiť vlastnú situáciu, spolupracovať s inými odborníkmi za účelom komplexnej starostlivosti, uplatňovať legislatívne opatrenia a normy za účelom pomôcť klientovi.⁸⁰

---

⁷⁸ Oláh, M., Schavel, M., Ondrušová, Z.: Úvod do štúdia a dejín sociálnej práce. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2008

⁷⁹ Oláh, M., Schavel, M., Ondrušová, Z.: Úvod do štúdia a dejín sociálnej práce. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2008

⁸⁰ Oláh, M., Schavel, M., Ondrušová, Z.: Úvod do štúdia a dejín sociálnej práce. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2008

V azylových domoch a v domovoch pre osamelých rodičov plní sociálny pracovník najčastejšie nasledovné funkcie:

1. *sprostredkovateľ služieb* – pomáha klientom získať kontakt s potrebnými zariadeniami, prípadne s inými zdrojmi odbornej pomoci
2. *učiteľ sociálnej adaptácie* – napomáha klientom modifikovať ich správanie tak, aby mohli účinnejšie riešiť svoje problémy
3. *poradca alebo terapeut* – pomáha klientom získať náhľad na ich postoje, pocity a spôsoby jednania, so zámerom napomôcť ich osobnému rastu alebo adaptabilnejšiemu jednaniu. Chápeme to ako psychosociálna diagnostika a poradenstvo pracovníka v skupine.
4. *prípadový manažér* – rola presadzovaná v západných štátoch v posledných desaťročiach. Usiluje o zabezpečenie, koordináciu, vhodný výber a súvislé poskytovanie kontinuálnych služieb, najmä u klientov s väčším množstvom sociálnych a zdravotných potrieb. Patrí sem prípadová diagnostika, plánovanie služieb alebo terapie, nadväzovanie väzieb k iným poskytovateľom sociálnych služieb, pravidelné sledovanie poskytovaných služieb a obhajovanie záujmov klienta.
5. *manažér pracovnej náplne* – plánuje načasovanie a dávkovanie intervencie, sleduje kvalitu poskytovaných služieb a priebežne spracúva informácie. Ide najmä o profesionálov v skupinách, ktoré majú rozsiahlu klientelu a vynucujú si operatívne rozhodovanie a zasahovanie
6. *personálny manažér (personalista)* – osoba zabezpečujúca výcvik, výučbu a samoštúdium, konzultácie a riadenie.⁸¹

5.2 Metódy sociálnej práce s jednotlivcom

Sociálny pracovník pri práci s osamelou matkou vychádza z poznatku, že každý klient je individuálny a jeho problémy sú špecifické. Využíva rôzne metódy z rôznych oblastí a teoretických prístupov, ktoré obohacuje vlastným individuálnym štýlom. V teoretickej rovine sa sociálna práca s jednotlivcom zaoberá otázkami životného cyklu, problémovým správaním a možnosťami jeho riešenia, vplyv rodiny na úspešnú socializáciu jednotlivca a podobne.⁸²

---

⁸¹ Slovák, P., Vereš, M.: Metódy sociálnej práce II. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2007

⁸² Oláh, M., Schavel, M., Ondrušová, Z.: Úvod do štúdia a dejín sociálnej práce. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2008

Etapy sociálnej práce s jednotlivcom:

- **Oboznámenie sa s prípadom** je to etapa prvého kontaktu s klientom. Úlohou sociálneho pracovníka je snažiť sa o to aby mu klient dôveroval, že má záujem odstrániť vzniknuté problémy. V tejto etape je tiež dôležitá správne stanovená anamnéza. Z týchto informácií sociálny pracovník vychádza počas celého procesu sociálnej diagnostiky, ktorej cieľom je identifikovať problém, zistiť, ako problém vznikol a akým spôsobom sa vyvíjal. Sociálna diagnóza obsahuje informácie o osobnosti klienta, o vzťahu klienta k jeho širšiemu i užšiemu sociálnemu prostrediu a, o situácii, v ktorej sa klient nachádza. Súčasťou práce sociálneho pracovníka je vytvorenie si plánu práce. Sociálny pracovník v každom prípade prediskutuje plán práce s klientom, vysvetlí mu dôvody, prečo zaradil jednotlivé kroky do plánu práce, ako aj očakávania od realizácie týchto krokov.
- **Sociálna intervencia** je zámerné zasahovanie do spôsobov konania klienta, do jeho životných a pracovných podmienok a do štruktúry vzťahov. Je to plánovaný, koordinovaný postup riešenia klientovho problému. Klient má v sociálnom pracovníkovi psychickú aj praktickú oporu. Podľa stupňa naliehavosti rozlišujeme *bežnú intervenciu* – je určená klientovi, ktorého problém umožňuje postupné, pokojné riešenie, sociálny pracovník pracuje s klientom počas pravidelných dohodnutých stretnutí na základe vopred vypracovaného plánu. *Krízová intervencia* je určená pre klienta v akútnej krízovej situácii. Sociálny pracovník pracuje s klientom bez vopred dohodnutého plánu, stretnutie nie je plánované. Takýto klient sa nachádza v silnom emočnom napätí a v strese.⁸³

5.3 Metódy sociálnej práce so skupinou

Pri práci so skupinou sa využívajú teoretické i praktické poznatky zo psychológie, psychoterapie a reedukácie, pedagogickej psychológie, psychológie osobnosti, sociológie a podobne. ciele sociálnej práce so skupinou:

- Pomáhať členom skupiny aby sa učili aktívnej účasti na živote skupiny a prostredníctvom toho chápali vlastné problémy, posilňovali svoju občiansku zodpovednosť
- Prostredníctvom rozvoja skupiny prispieť k rozvoju jednotlivcov

---

⁸³ Oláh, M., Schavel, M., Ondrušová, Z.: Úvod do štúdia a dejín sociálnej práce. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2008

- Zabraňovať sociálnej disfunkcii u členov skupiny⁸⁴

Skupinová sociálna práca má za cieľ nápravu fungovania skupiny a dosahovanie spoločne vytýčených cieľov. Sociálny pracovník umožňuje rôznym skupinám také fungovanie, aby bolo možné využiť skúsenosti získané v rámci skupinovej interakcie na rozvoj osobnosti. Práca so skupinou sa uplatňuje napr. pri práci v nápravno-výchovných zariadeniach, v nemocniciach, veľmi dôležitá je pri práci s osamelými matkami (rodičmi).⁸⁵

Význam skupiny spočíva v tom, že v terapii má skupina význam pre človeka, ktorý si so svojimi problémami pripadal sám, vyčlenený zo spoločnosti, zdieľa skupinové skúsenosti s ľuďmi, ktorí majú podobné problémy, záujmy a ciele. Každý úspech v riešení problémov jedného člena skupiny je pre všetkých ostatných zdrojom nádeje a povzbudenía. V skupine môže jedinec postupne prekonávať bariéry v komunikácii a získanú schopnosť otvorene komunikovať môže prenášať do svojich osobných vzťahov.⁸⁶ Skupiny sú prirodzeným kontextom pre mnohé denné aktivity a významne ovplyvňujú myslenie, cítenie a konanie svojich členov. V skupine je vôľa k vzájomnej pomoci, ohľaduplnosť a láskavosť, ktoré sa v skupine rozvíjajú, tiež podnety, ktoré poskytujú jedni druhým, motivujú členov k aktívnej práci a pomáhajú vytvárať klímu k sebarealizácii členov.⁸⁷

Cieľom skupinovej práce je náhľad, katarzia a tréning (Matoušek 1986). Ciele si formuluje sama skupina podľa jej zamerania a zloženia. Môže ísť o vzájomnú podporu, poskytovanie informácií, osobný rast, príprava na návrat do bežného života alebo pochopenie vlastných maladaptívnych vzorcov správania, čo je nevyhnutným krokom k ich následnej zmene v zmysle sociálnej adaptácie.⁸⁸

Sociálny pracovník ako vedúci skupiny hrá dôležitú úlohu. Musí ovplyvňovať skupinu tak, aby sa mobilizovali jej vnútorné sily, aby sa vhodným spôsobom rozvíjali vzájomné vzťahy vo vnútri skupiny, aby prebiehali určité skupinové procesy a interakcie, ktoré majú formatívny význam pre sociálne chovanie skupiny. Skupinový proces má svoje zvláštne zákonitosti a dynamiku.⁸⁹

⁸⁴ Oláh, M., Schavel, M., Ondrušová, Z.: Úvod do štúdia a dejín sociálnej práce. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2008

⁸⁵ Oláh, M., Schavel, M., Ondrušová, Z.: Úvod do štúdia a dejín sociálnej práce. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2008

⁸⁶ Matoušek, O. a kol.: Metody a řízení sociální práce. Praha: Portál, s. r. o., 2003

⁸⁷ Matoušek, O. a kol.: Metody a řízení sociální práce. Praha: Portál, s. r. o., 2003

⁸⁸ Matoušek, O. a kol.: Metody a řízení sociální práce. Praha: Portál, s. r. o., 2003

⁸⁹ Slovák, P., Vereš, M.: Metódy sociálnej práce II. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2007

5.4 Sociálne poradenstvo

Sociálne poradenstvo je odborná činnosť, zameraná na zistenie rozsahu a charakteru sociálnej kolíznej situácie, hmotnej núdze, alebo sociálnej núdze, na zistenie príčin ich vzniku, poskytovanie informácií o možnostiach ich riešenia alebo zmiernenia.⁹⁰

Sociálne poradenstvo pre osamelých rodičov sa zameriava na aktiváciu klienta pri riešení jeho sociálnych problémov. Je vykonávané odborníkom a je založené na vzťahu, podpore, pomoci, rozvoji, optimálnom uplatnení klienta v spoločnosti a jeho reálnej orientácii v živote. Služi na odstránenie alebo zmiernenie negatívnych návykov alebo spôsobov správania klienta, aby sa mohol začleniť do spoločenského rámca, rodiny, skupiny alebo komunity.⁹¹

Sociálne poradenstvo v dome pre osamelých rodičov plní dve základné úlohy:

1. zabezpečuje informovanosť osamelých matiek o nárokoch, ktoré pre ňu vyplývajú z právnych noriem upravujúcich systémy sociálnej ochrany
2. pomáha im v núdzi prostredníctvom odborných poradenských aktivít vrátane sociálnej terapie (Baumruková a kol., 1997).⁹²

Sociálna terapia je sociálno-výchovným pôsobením na klienta s cieľom dosiahnuť nápravu (sanáciu) v osobnom živote klienta. Sanácia sa robí prostredníctvom konkrétnej formy sociálnej pomoci (Levická 2001).⁹³

Pod sociálnou terapiou rozumieme činnosť zameranú na obnovu, zlepšenie, ozdravenie alebo zmiernenie sociálneho stavu, v ktorom sa klient nachádza. Odstránenie porušenej rovnováhy medzi klientom a prostredím (Strieženec, 1999). Najčastejšie sa využíva pri práci so skupinou ako metóda práce napr. pri práci s dlhodobo nezamestnanými osobami, s týranými ženami (matkami), ale aj s inými problémovými skupinami. Najčastejšie používanými metódami sú terapeutický rozhovor, terapeutické skupiny, rodinná terapia V. Satirovej a iné. Je to akákoľvek činnosť sociálneho pracovníka s klientom pri zachovaní vysokej profesionality a tímovej práce. Ide o prvok sociálneho poradenstva s vecným zameraním.⁹⁴

⁹⁰ Strieženec, Š.: Úvod do sociálnej práce. Trnava: vydavateľstvo AD, 1999

⁹¹ Schavel, M., Oláh, M.: Sociálne poradenstvo a komunikácia. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, 2008

⁹² Schavel, M., Oláh, M.: Sociálne poradenstvo a komunikácia. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, 2008

⁹³ Slovák, P., Vereš, M.: Metódy sociálnej práce I. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2007

⁹⁴ Slovák, P., Vereš, M.: Metódy sociálnej práce I. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej

V sociálnom poradenstve má významné miesto sociálny poradca, ktorého úlohou je minimalizovať neprimerané očakávania klienta, ponúknuť mu aktívnu participáciu na riešení problému, pričom by ho sociálny poradca mal podporovať, informovať, vzdelávať, vytvárať podmienky pre zmenu, mal by byť katalyzátorom riešenia problému, mal by pomáhať klientovi nahliadnuť na rôzne možnosti a alternatívy konštruktívnej zmeny.⁹⁵

Základným predpokladom prístupu sociálneho poradcu ku klientovi je rešpektovanie autenticity klienta, akceptovanie jeho odlišností, vcítenie sa do jeho aktuálnej situácie, motivácia a povzbudzovanie klienta ku zmene, spoločné hľadanie optimálnych vzorcov správania sa a fungovania vo svete.⁹⁶ Sociálny poradca sa podrobne zaujíma o vzťahy, ktoré vládnu v prostredí klienta, ovplyvňujú ho, pôsobia na jeho správanie a konanie. Zvažuje všetky možnosti, ktoré mohli a aj vyvolali u človeka kolíziu, sociálnu udalosť, stav núdze. Vzájomná spolupráca poradca – klient môže mať dlhodobý charakter. Poradca sa snaží motivovať klienta k aktívnej spolupráci a spolupodieľaniu sa na riešení problémov.⁹⁷

Sociálne poradenstvo má dve úrovne:

- **sociálne poradenstvo základné** poskytuje informácie o nárokoch, službách, ktoré môžu vyriešiť, alebo zmierniť náročnú situáciu človeka. Je dôležité, aby bolo prístupné ľuďom žijúcim i v menších obciach prostredníctvom pracovníka, ktorý je poverený touto agendou.⁹⁸ Je to poradenstvo prvého kontaktu, mali by ho realizovať sociálni pracovníci s bakalárskym vzdelaním. Okrem iných foriem a metód sociálnej práce využívajú sociálne poradenstvo ako jeden z nástrojov pomoci klientovi. Na túto činnosť by mali byť sociálni pracovníci kompetentní vtedy, ak zvládnu metodiku rozhovoru s klientom, sociálnu diagnostiku a účinnú metodiku zvládnutia krízových situácií a problémov, s ktorými sa klient na nich obráti⁹⁹
- **Odborné sociálne poradenstvo** poskytuje priamu pomoc ľuďom pri riešení ich sociálnych problémov. Odborná pomoc je zameraná na konkrétnu pomoc a praktické riešenie ťažkej životnej situácie – manželské problémy, medzigeneračné problémy, problémy v starostlivosti o deti, problémy v partnerských vzťahoch, drogové a iné

---

práce Sv. Alžbety, 2007

⁹⁵ Schavel, M., Oláh, M.: Sociálne poradenstvo a komunikácia. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, 2008

⁹⁶ Schavel, M., Oláh, M.: Sociálne poradenstvo a komunikácia. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, 2008

⁹⁷ Schavel, M., Oláh, M.: Sociálne poradenstvo a komunikácia. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, 2008

⁹⁸ Schavel, M., Oláh, M.: Sociálne poradenstvo a komunikácia. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, 2008

⁹⁹ Schavel, M., Oláh, M.: Sociálne poradenstvo a komunikácia. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, 2008

závislosti, strata bývania, strata zamestnania apod. Súčasťou odborného poradenstva sú i terapeutické činnosti, napr. v oblasti manželských vzťahov, výchovy detí apod.¹⁰⁰ Majú ho realizovať výlučne vysokoškolsky vzdelaní sociálni pracovníci. Odborný poradca má zvládnuť sociálnu diagnostiku v plnom rozsahu, dokáže využívať všetky metódy sociálneho poradenstva prvého kontaktu a disponovať špeciálnymi odbornými informáciami z rôznej oblasti sociálnej problematiky.¹⁰¹

5.5 Sociálna práca v Dome pre osamelých rodičov v Nitre

V domove je poskytovaná poradenská činnosť v oblasti sociálno-právnej ochrany žien, poradenská činnosť v oblasti výchovy, osobnej hygieny detí, racionálnej výživy a starostlivosti o deti. Tiež je poskytovaná poradenská činnosť zameraná na hospodárenie s vlastnými finančnými prostriedkami, aby si dokázali zabezpečiť základné potraviny, aby im finančné prostriedky vydržali do budúceho mesiaca, čo sa im zo začiatku nedarí. Je im poskytovaná pomoc pri hľadaní zamestnania, pri spísaní žiadosti o zamestnanie a pri spracovaní životopisu a tiež pomoc pri hľadaní vlastného bývania. Pokiaľ potrebujú odbornú pomoc psychológa, alebo psychoterapeuta, sociálne pracovníčky kontaktujú Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Nitre, oddelenie referátu poradensko-psychologických služieb. Tieto služby sú bezplatné a dôverné. Pracujú tu špecialisti, ktorí pomáhajú matkám, ktoré sú týrané, ženám bez domova, pomáhajú nájsť sebadôveru dievčatám pochádzajúcim z detského domova, alebo ženám – matkám po výkone trestu a podobne. Referát poradenskopsychologických služieb zabezpečuje pomoc aj deťom domova, ktoré to potrebujú. Sú to hlavne týrané a zneužívané deti.¹⁰²

Sociálne pracovníčky pri svojej práci využívajú hlavne metódy sociálnej práce so skupinou. Klientky si pri tejto terapii uvedomujú, že nie sú so svojimi problémami samé, učia sa sociálnym zručnostiam, navzájom si pomáhajú, maličký úspech jednej klientky povzbudzuje ostatné. Sociálne pracovníčky im pomáhajú získať náhľad na svoje problémy, definovať svoje zlé rozhodnutia v živote a pomáhajú im vymedziť ciele, ktoré chcú dosiahnuť. Metódy sociálnej práce s jednotlivcom využívajú hlavne pri príchode novej klientky, keď sa oboznamujú s jej prípadom a následne uskutočňujú sociálnu intervenciu podľa toho, čo

---

¹⁰⁰ Matoušek, O. a kol.: Metody a řízení sociální práce. Praha: Portál, s. r. o., 2003

¹⁰¹ Schavel, M., Oláh, M.: Sociálne poradenstvo a komunikácia. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, 2008

¹⁰² Rozhovor s vedúcou Domu pre osamelých rodičov v Nitre PhDr. Beátou Áčovou

klientka skutočne potrebuje. Pokiaľ je to možné, pokúšajú sa nadviazať kontakty s klientkinou rodinou a obnoviť kontakt klientky s rodinou.

Všetky obyvateľky sa podieľajú na harmonograme v dodržiavaní čistoty a hygieny priestorov a k tomu sú vedené aj ich deti. V rámci ergoterapie majú rozpis služieb upratovania tak, aby bola dodržiavaná čistota a hygiena priestorov, tiež majú rozpis služieb pri údržbe záhrady. Pokiaľ je to potrebné u niektorých klientiek je uskutočňovaný usmerňovaný dohľad nad výchovou a osobnou hygienou detí, taktiež nad racionálnou výživou a starostlivosťou o deti.¹⁰³

„V tomto zariadení sa snažíme aspoň trochu zlepšiť kvalitu života ľuďom, ktorí sa nie svojou vinou dostali do zložitej sociálnej situácie“, hovorí vedúca zariadenia PhDr. Beáta Áčová. „Našou prioritou je citlivý prístup ku klientom. Matky s deťmi prichádzajú do zariadenia po náročných životných situáciách, poznačené týraním, stratou partnera, rodiny, domova. Mnohým z nich chýbajú základné pracovné návyky, ich hygienické návyky sú na nedostatočnej úrovni, mnohé nevedia ani variť. Pomáhame im prekonať tieto prekážky a zapojiť ich do bežného života. Našou snahou je vytvoriť im dočasný domov a napomôcť k rýchlejšej integrácii do pracovného života.“¹⁰⁴

6 Empirická časť

6.1 Predmet prieskumu

Predmetom prieskumu je Dom pre osamelých rodičov v Nitre, ktorý pomáha osamelým matkám (otcom) riešiť ťažkú sociálnu situáciu, v ktorej sa nachádzajú a pomáha im v procese resocializácie.

6.2 Cieľ prieskumu

Cieľom bakalárskej práce je poukázať na príčiny, prečo sa osamelí rodičia – hlavne matky dostávajú do ťažkej sociálnej situácie a ukázať a zhodnotiť, aké možnosti riešenia krízovej

---

¹⁰³ Rozhovor s vedúcou Domu pre osamelých rodičov v Nitra PhDr. Beátou Áčovou

¹⁰⁴ Rozhovor s vedúcou Domu pre osamelých rodičov v Nitra PhDr. Beátou Áčovou

situácie poskytuje Dom pre osamelých rodičov v Nitre. Ako pripravuje návrat ľudí v krízovej situácii do normálneho života a v čom im je nápomocný. Chceli sme zistiť, akým prínosom je pre osamelé matky pobyt v domove, aké služby im poskytuje, či a ako zabezpečuje ich resocializáciu, ako im pomáha pri sebauplatnení a seberealizácii a tiež ako hodnotia obyvatelia domova služby a hodnoty, ktoré im domov poskytuje.

6.3 Stanovenie hypotéz

Na základe praktických skúseností, ktoré sme získali v Dome pre osamelých rodičov v Nitre počas supervidovanej odbornej praxe a na základe preštudovanej literatúry k danej problematike sme stanovili nasledovné hypotézy:

Hypotéza č. 1

Predpokladáme, že matky počas pobytu v domove získajú zodpovednejší prístup k svojej rodine, získajú vedomosti a zručnosti v starostlivosti o rodinu, zdokonalia sa vo výchove svojich detí a naučia sa venovať sa im.

Hypotéza č. 2

Predpokladáme, že pobyt v domove naučí matky definovať svoje problémy, pomenovať príčiny problémov a motivuje ich riešiť problémy vlastným úsilím.

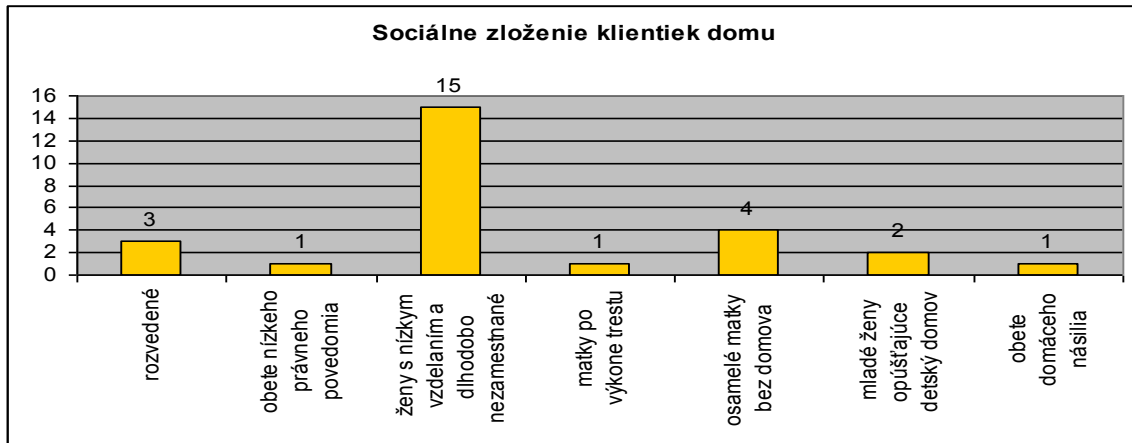
Hypotéza č. 3

Predpokladáme, že domov pomôže klientkam pri hľadaní bývania, zamestnania a pomôže im kontaktovať sa s rodinou.

6.4 Výber prieskumnej vzorky

Počas našich návštev Domova pre osamelých rodičov v Nitre, v období od decembra 2008 do januára 2010 sme sa stretli s 27 matkami – obyvateľkami domova a ich deťmi. Graf 1 podáva informácie o najčastejších príčinách umiestnenia matiek v dome pre osamelých rodičov. Informuje o sociálnom zložení klientiek domova.

Graf 1

Najpočetnejšou skupinou obyvateľiek, až 55,6 % sú ženy s nízkym vzdelaním a sú buď nezamestnané, alebo sú to mamičky s malými deťmi na rodičovskej dovolenke. Sú to väčšinou mladé ženy, ktoré ešte neboli zamestnané, majú len základné vzdelanie a ich perspektíva zamestnať sa v budúcnosti po odrastení detí je veľmi nízka. Len tri mamičky z tejto skupiny už boli brigádnicky zamestnané, ich deti absolvujú povinnú školskú dochádzku a ony sú v súčasnosti dlhodobu nezamestnané. Charakteristické pre túto skupinu je, že majú len základné vzdelanie.

Druhú skupinu 14,8 % tvoria osamelé matky bez domova. Sú to väčšinou slobodné mamičky, ktoré nemajú sociálne zázemie, pretože pochádzajú zo sociálne slabých rodín. Ich rodičia, alebo príbuzní tiež využívajú rôzne zariadenia sociálnych služieb. Jedna respondentka je vdova, tri ešte neboli zamestnané. Pred svojim materstvom žili na ulici, majú základné, alebo učňovské vzdelanie.

Ďalšiu skupinu 11,1 % tvoria rozvedené ženy, ktoré sa po rozvoze ocitli v sociálnej núdzi bez domova. Jedna z nich má stredoškolské vzdelanie a dve učňovské vzdelanie.

Služby domu pre osamelých rodičov využívajú dve matky (7,4 %), ktoré opustili detský domov, obe sú slobodné matky na rodičovskej dovolenke, jedna má stredoškolské vzdelanie a jedna učňovské. Ešte neboli zamestnané.

V domove našla ubytovanie jedna respondentka, ktorá je obeťou domáceho násillia. Táto mamička je zamestnaná, má učňovské vzdelanie a domov jej pomáha nájsť bývanie.

V domove našli útočisko aj jedna mamička, ktorá bola vo výkone trestu, ktorá má učňovské vzdelanie a jedna mamička, ktorá sa stala obeťou nízkeho právneho povedomia so

základným vzdelaním, ktorá uzavrela nevýhodnú zmluvu o pôžičke s nebankovým subjektom a prišla o byt.

6.4 Metódy prieskumu

Pri vypracovaní bakalárskej práce sme použili tieto metódy prieskumu:

1. Literárna metóda – spracovanie teoretických východísk. Štúdium literárnych prameňov z odbornej problematiky nám poslúžilo ako podklad pre priblíženie zlej sociálnej situácie osamelých matiek a psychologického prežívania ľudí v krízovej situácii.
2. Metóda spracovania výsledkov dotazníkového prieskumu – dotazník. Vypracovali sme dva druhy dotazníkov. Dotazník s označením písmenom „Z“ bol určený pre klientky na začiatku ich pobytu v domove, alebo pri našom prvom stretnutí s nimi (Príloha 5). Druhý dotazník s označením písmenom „K“ (Príloha 6), bol určený pre tie isté klientky na konci svojho pobytu v domove. Porovnali sme dotazníky na začiatku a na konci pobytu a výsledky sme analyzovali. V diskusiách sme si overili, nakoľko sú otázky v dotazníkoch zrozumiteľné a na základe zistených informácií sme niektoré otázky upravili.

6.6 Organizácia prieskumu

Aby sme mohli vypracovať bakalársku prácu a tiež absolvovať supervidovanú odbornú prax, požiadali sme teraz už bývalú vedúcu Domova pre osamelých rodičov v Nitre Mgr. Annu Krenickú o spoluprácu a o možnosť navštevovať domov, stretávať sa s klientkami domova a s ich deťmi. Pani vedúca zariadenia bola veľmi ochotná, vyšla nám v ústrety a umožnila nám stretávanie s mamičkami, absolvovať supervidovanú odbornú prax a poskytla nám rozhovor. V máji 2009 nastali v domove personálne zmeny a vedúca zariadenia sa stala PhDr. Beáta Áčová, ktorá nám tiež umožnila návštevy v domove, stretnutia s klientkami a poskytla nám rozhovor.

Po vypracovaní projektu na bakalársku prácu sme začali navštevovať Dom pre osamelých rodičov v Nitre. Stretávali sme sa s klientkami domova, vysvetlili sme im prečo domov

navštevujeme a prečo sme sa rozhodli o domove a o jeho obyvateľkách písať bakalársku prácu. Požiadali sme ich o vyplnenie dotazníkov, ktoré sme zostavili a stručne sme ich informovali o tom, že ich potrebujeme k vypracovaniu bakalárskej práce.

Aby sme lepšie porozumeli problematike sociálnej práce s osamelými rodičmi od januára 2009 sme začali študovať odbornú literatúru v tejto oblasti. Po preštudovaní odbornej literatúry a spracovaní teoretických východísk sme si stanovili výskumné problémy.

Zúčastnili sme sa sedení, kde klientky riešili svoje problémy: ako vyjsť s peniazmi, čo variť, prečo je dôležitá hygiena, ako sa majú venovať svojim deťom, tiež sme rozoberali problém škodlivosti fajčenia, hrali sme sa s deťmi a podobne. Pri našich návštevách sme mali možnosť rozprávať sa s niektorými mamičkami. Pri týchto rozhovoroch sme boli skôr empatickými poslucháčmi, snažili sme sa ich pochopiť, vžiť sa do ich situácie. Niektoré klientky sa potrebovali vyrozprávať, dať najavo svoje pocity a problémy.

Pre klientky domova sme vypracovali dotazníky, prostredníctvom ktorých sme chceli zistiť ako zariadenie pomáha osamelým matkám, ako ony vnímajú, či im domov pomohol, ako sa o nich postaral a čo od domova očakávali. Chceli sme zistiť, či sa v domove niečo naučili, či získali nový pohľad na svoje problémy a či sa vedia s nimi vyrovnáť. Informácie, získané z dotazníkov sme analyzovali.

6.7 Výsledky prieskumu

V tejto časti práce sa pokúsime analyzovať dotazníky, zhrnúť a interpretovať všetky výsledky, ktoré sme získali pri našej prieskumnej činnosti. Respondentky sme poprosili o úprimnosť pri odpovediach, aby vyhodnotenie prieskumu čo najviac zodpovedalo realite. Výsledky sme sústredili do prehľadných grafov.

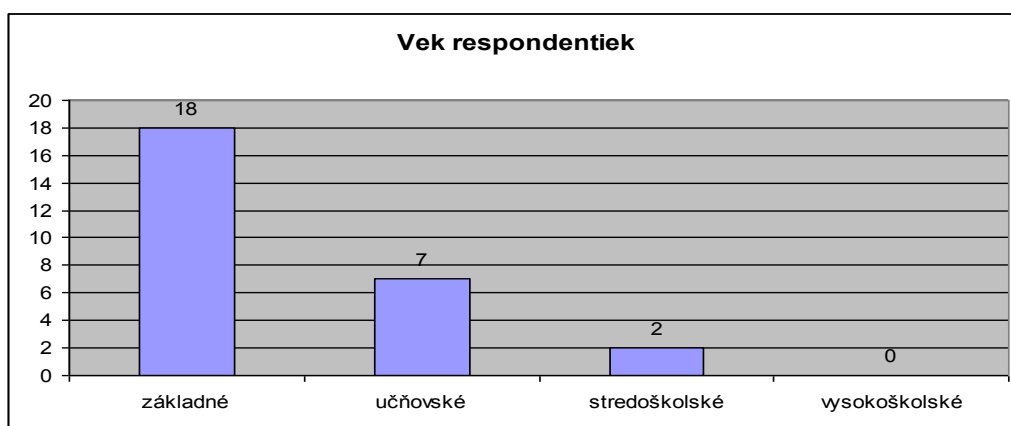
Pohlavie – dotazník Z, otázka č. 1

Od decembra 2008 do januára 2010 nebol v zariadení ubytovaný žiadny muž – osamelý rodič. Všetky respondentky, ktoré sa zúčastnili prieskumu sú ženy.

Vzdelanie – dotazník Z, otázka č. 2

V dotazníku „Z“, ktorý dostali opýtané na začiatku svojho pobytu v domove sme sa pýtali na vzdelanie respondentiek. Z grafu 2 vidíme, že väčšina respondentiek, až 66,7% má základné vzdelanie, učňovské vzdelanie má 25,9 % respondentiek, stredoškolské vzdelanie má 7,4 % respondentiek a vysokoškolské vzdelanie nemá žiadna respondentka. Môžeme konštatovať, že najzraniteľnejšou skupinou ľudí, ktorá sa dostáva do sociálnych problémov častejšie, sú ľudia s nízkym vzdelaním. Ťažšie si hľadajú zamestnanie a nemajú dostatok prostriedkov na zabezpečenie životných potrieb vrátane bývania.

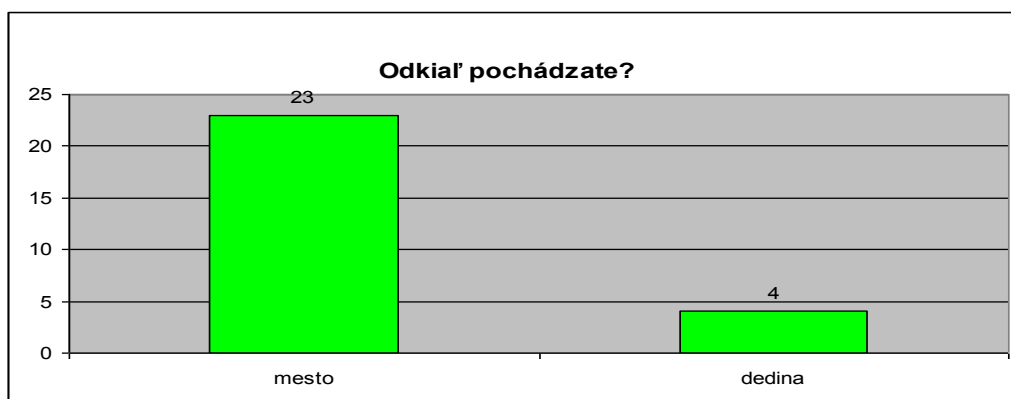
Graf 2

Odkiaľ pochádzate – dotazník Z, otázka č. 3

V dotazníku „Z“ na začiatku pobytu sme zisťovali, koľko respondentiek pochádza z mesta, koľko z dediny. Zistili sme, že väčšina respondentiek, až 85,2 % pochádza z mesta. Z dediny je to len 14,8 % respondentiek (graf 3). Z výsledkov usudzujeme, že na dedinách sú pevnejšie rodinné väzby, členovia rodiny si pomáhajú, v mestách sú tieto putá slabšie, členovia rodiny sa menej zaujímajú o svojich príbuzných.

Graf 3

Vek respondentiek – dotazník Z, otázka č. 4

V prieskume v dotazníku „Z“ sme zistili, že do dvadsať rokov má 7,4 % respondentiek, najpočetnejšiu skupinu tvoria respondentky do 30 rokov, až 70,4 %, 14,8 % respondentiek je do 40 rokov a viac ako 40 rokov má 7,4 % respondentiek. Výsledok šetrenia je v grafe 4. Môžeme povedať, že často sa dostávajú do sociálnych problémov mladí ľudia, ktorí si zakladajú rodiny a snažia sa osamostatniť, čo je vek medzi 20. – 30. rokom života.

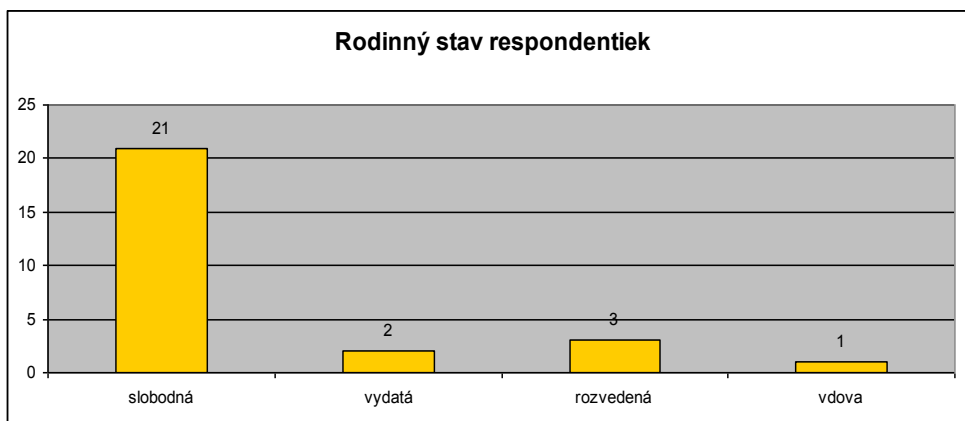
Graf 4

Rodinný stav respondentiek – dotazník Z, otázka č. 5

Z dotazníku „Z“, ktorý dostali respondentky na začiatku pobytu vyplýva, že 77,8 % respondentiek sú slobodné mamičky, 11,1 % respondentiek je rozvedených, 7,4 % respondentiek je vydatých a jedna respondentka je vdova, čo tvorí 3,7 %. Výsledky šetrenia sme sústredili do grafu 5. Na základe zistení usudzujeme, že častou príčinou zlej sociálnej situácie je nezodpovedný prístup mladých ľudí k rodičovstvu, nesprávne životné postoje, nevedomovanie si dôsledkov svojho konania.

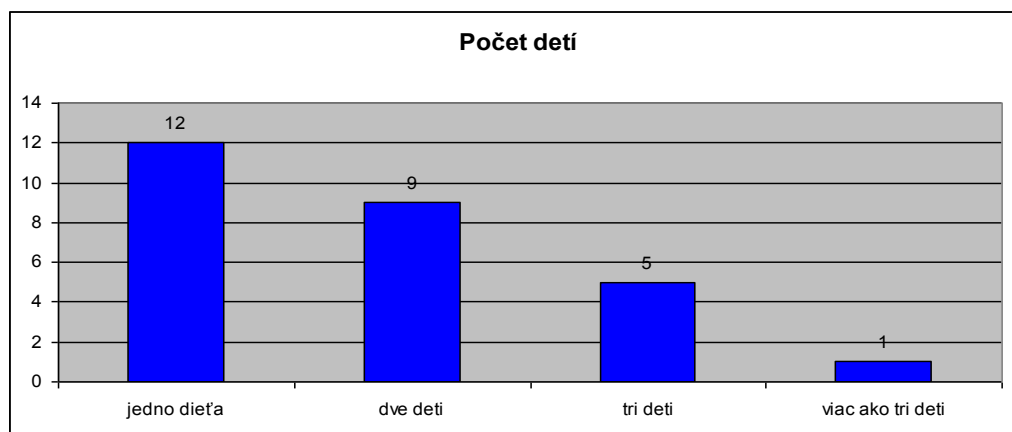
Graf 5

Koľko máte detí? – dotazník Z, otázka č. 6

Koľko detí majú respondentky sme zisťovali v dotazníku „Z“ a zistili sme, že jedno dieťa má 44,4 % respondentiek, dve deti 33,3 % respondentiek, tri deti 18,5 % respondentiek a viac ako tri deti má 3,7 % respondentiek, čo uvádzame v grafe 6.

Graf 6

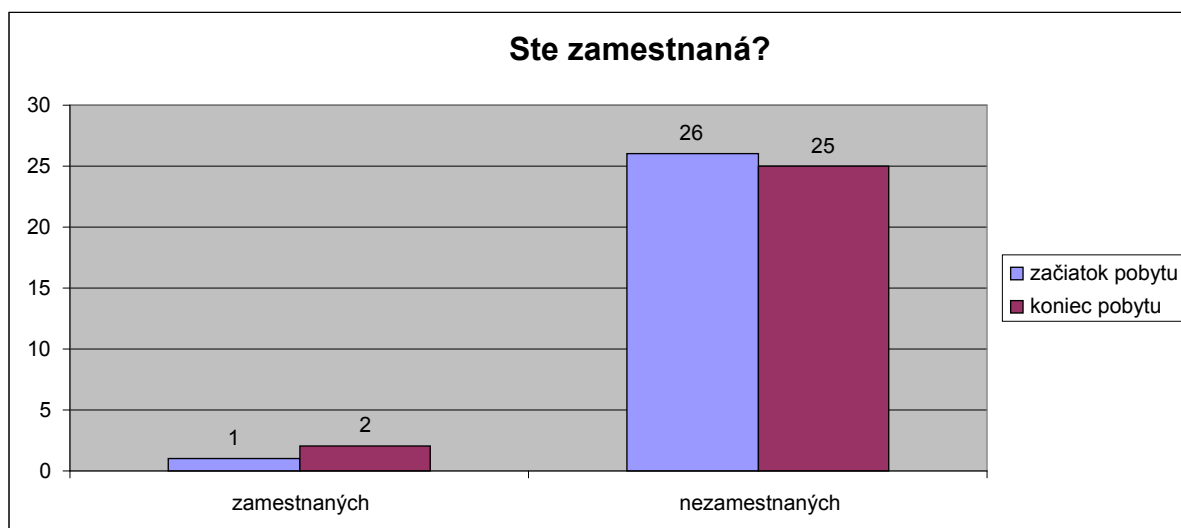
Ste zamestnaná?- dotazník Z, otázka č. 7, dotazník K, otázka č. 1

Túto otázku sme kládli respondentkám aj v dotazníku „Z“ na začiatku ich pobytu v domove a tiež v dotazníku „K“ na konci pobytu. Z odpovedí v dotazníku „Z“ vyplýva, že len 1 respondentka (3,7 %) je zamestnaná 26 respondentiek (96,3 %) je nezamestnaných. Štyri nezamestnané respondentky sú evidované na úrade práce, ostatné sú na rodičovskej dovolenke, poberajú rodičovské dávky a väčšina z nich ešte nebola zamestnaná. Väčšina respondentiek ako dôvod, prečo nie sú zamestnané uviedla, že sa stará o svoje deti (22 respondentiek) a 4 respondentky uviedli, že sa im nedarí nájsť si prácu ani pomocou úradu práce.

Z dotazníku „K“, ktorý sme dali respondentkám na konci pobytu vyplýva, že zamestnané respondentky tvoria 7,4 % a nezamestnaných je 92,6 %. Počas pobytu v domove sa podarilo zamestnať jednej respondentke. Ako dôvod prečo nie sú zamestnané 22 respondentiek uviedlo, že sa stará o dieťa, z nich dve vyjadrili obavu, či sa budú môcť zamestnať v budúcnosti, lebo nemajú vzdelanie a prejavili záujem o rekvalifikácie a vzdelávacie kurzy. Tri respondentky uviedli ako dôvod nezamestnanosti nízke vzdelanie a preto sa im nedarí nájsť si prácu ani pomocou úradu práce. Tiež prejavili záujem o vzdelávacie kurzy. Graf 7 vyjadruje počet zamestnaných a nezamestnaných respondentiek na začiatku a na konci pobytu v domove.

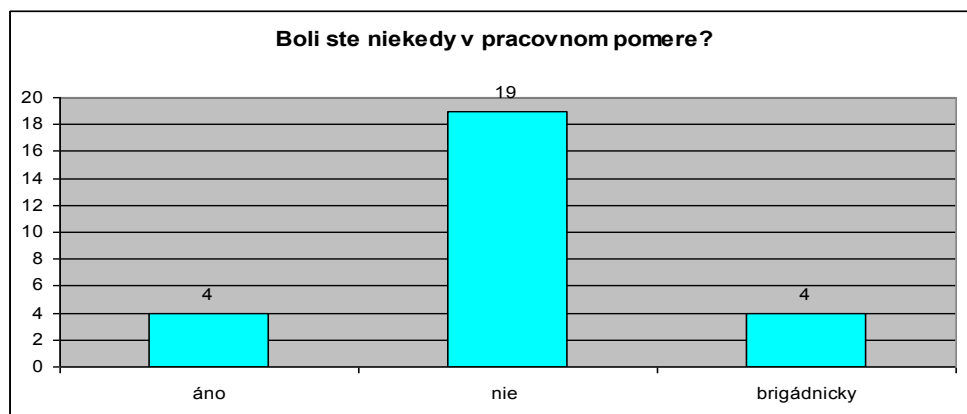
Graf 7

Boli ste niekedy v pracovnom pomere? – dotazník Z, otázka č. 8

Túto otázku sme kládli respondentkám v dotazníku „Z“ na začiatku pobytu v domove. Chceli sme vedieť, koľko opýtaných sa v minulosti umiestnilo na trhu práce a stretlo sa s návykmi, ktoré vyplývajú z pracovno-právnych vzťahov. Z grafu 8 vidíme, že väčšina respondentiek, až 70,4 % ešte nebola zamestnaná, 14,8% respondentiek bolo v brigádnickom pracovnom pomere (verejno-prospešné práce, sezónne práce a krátkodobá výpomoc). Len 14,8 % percent opýtaných bolo v riadnom pracovnom pomere. Jednou z najčastejších príčin sociálnych problémov je nezamestnanosť. S ňou súvisí nízke vzdelania, nezorientovanie sa na trhu práce, nezodpovedný prístup určitej skupiny ľudí, ekonomická situácia v spoločnosti, ale aj materstvo. Aj napriek tomu, že v našej spoločnosti je deklarované rovnocenné postavenie muža a ženy, žena – matka si ťažšie hľadá prácu, ako muž. Zamestnávateľia majú strach z častých absencií matky kvôli dieťaťu a z benefitov, ktoré by museli žene - matke poskytovať.

Graf 8

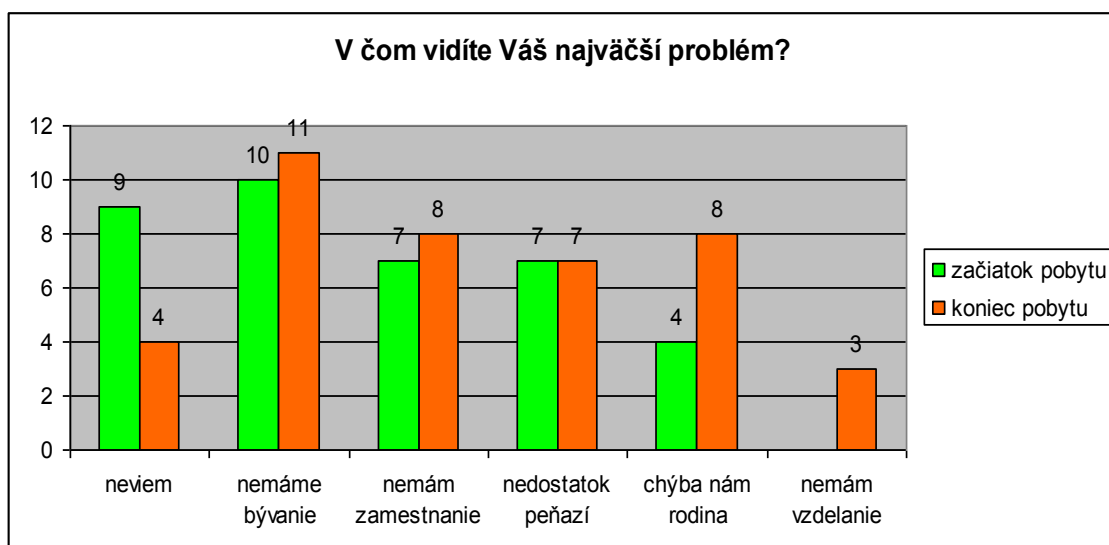
V čom vidíte Váš najväčší problém? - dotazník Z, otázka č. 9, dotazník K, otázka č. 2

Otvorenú otázku *V čom vidíte Váš najväčší problém?* dostali respondentky v dotazníku „Z“ na začiatku pobytu, aj v dotazníku „K“ na konci pobytu. Zisťovali sme, či a ako sa zmení ich pohľad na svoje problémy po pobyte v zariadení. Klientky uvádzali viac, ako jednu odpoveď. Odpovede opýtaných môžeme rozdeliť do skupín: **neviem, nemáme bývanie, nemám zamestnanie, nedostatok peňazí, chýba nám rodina, nemám vzdelanie**. Výsledky šetrenia sú v grafe 9.

Na začiatku pobytu nevedelo pomenovať svoj problém až 9 (33,3 %) z opýtaných, najviac respondentiek (37,0 %) považuje za svoj najväčší problém to, že nemajú vlastné bývanie. Tiež klientky vidia svoje problémy v tom, že nemajú prácu, peniaze a chýba im rodina (graf 9, začiatok pobytu).

Na konci pobytu počet opýtaných, ktoré nevedia definovať svoj problém sa znížil na 4 čo je 14,8 % opýtaných a tri respondentky (11,1 % opýtaných) si uvedomili a považujú za svoj problém to, že nemajú vzdelanie. Počet respondentiek, ktorým chýba rodina sa zvýšil na 8 (29,6 % opýtaných). Stále najviac respondentiek (až 40,7 %) za svoj najväčší problém považuje to, že nemajú bývanie. Aj na konci pobytu v domove vidia klientky problémy v tom, že nemajú zamestnanie a v nedostatku peňazí (graf 9, koniec pobytu).

Graf 9

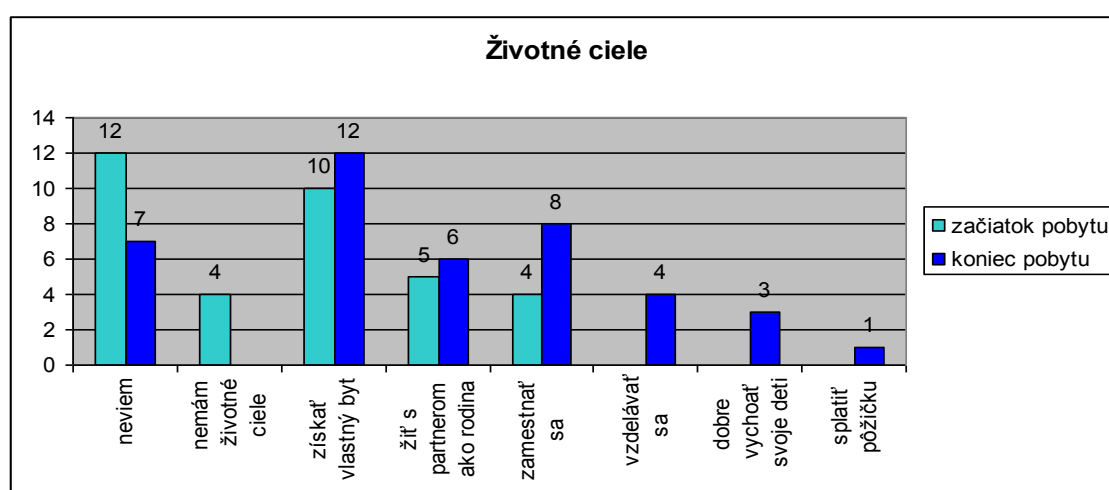
Máte nejaké ciele, ktoré by ste chceli v živote dosiahnuť? – dotazník Z, otázka č. 10, dotazník K, otázka č. 3

Táto otvorená otázka sa tiež nachádza v oboch dotazníkoch „Z“ aj „K“. Chceli sme zistiť, či a ako sa zmenili názory, životné postoje a pohľad na život a na vlastné problémy klientiek počas pobytu v domove. Aj na túto otázku v oboch dotazníkoch niektoré klientky uviedli viac ako jednu odpoveď. Odpovede klientiek môžeme rozdeliť do skupín: **neviem, nemám životné ciele, získať vlastný byt, žiť s partnerom ako rodina, zamestnať sa, splatiť pôžičku, dobre vychovať svoje deti** (graf 10).

V dotazníku „Z“ najviac opýtaných, 44,4 % nevedelo odpovedať a 37,0 % chcelo získať vlastný byt (graf 10, začiatok pobytu).

Na konci pobytu klesol počet odpovedí „neviem“ na 25,9 %, nevyskytla sa odpoveď „nemám životné ciele“, vlastný byt chce získať 12 respondentiek (44,4 %) – čo je o dve respondentky viac ako na začiatku pobytu, žiť s partnerom ako rodina chce 6 opýtaných (22,22 %), čo je o jednu respondentku viac ako v dotazníku „Z“, zamestnať sa chce 8 respondentiek (29,6 %), čo je až o 4 respondentky viac, ako na začiatku pobytu, 4 respondentky (14,8 %) chcú zvýšiť svoju kvalifikáciu, čo v dotazníku „Z“ neuvádzala žiadna respondentka a tri respondentky (11,1 %) uviedli, že chcú dobre vychovať svoje deti, čo tiež v dotazníku „Z“ neuviedol nikto z opýtaných. Jedna respondentka uviedla, že chce splatiť pôžičku (graf 10, koniec pobytu).

Graf 10

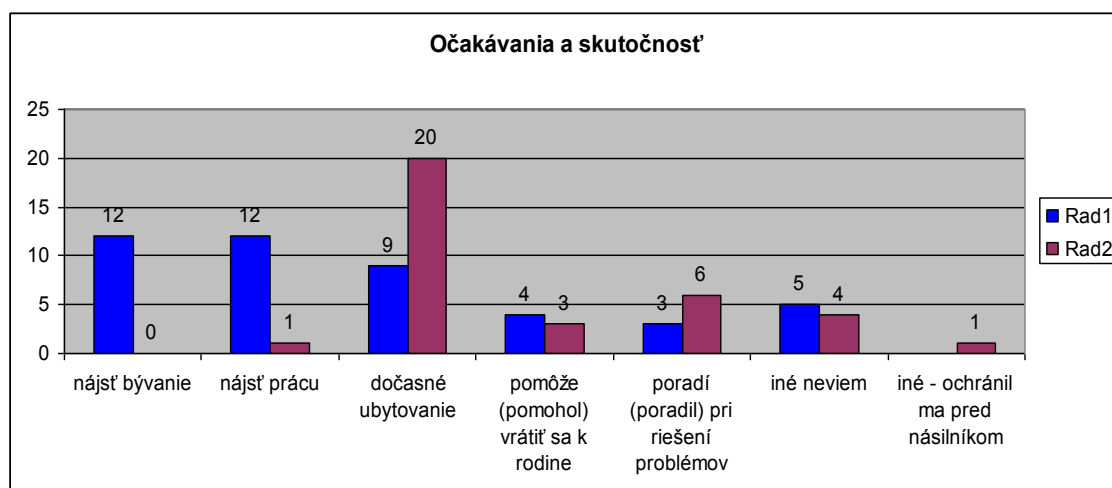
Ako Vám domov môže pomôcť pri uskutočnení Vašich cieľov? – dotazník Z, otázka č. 11

V dotazníku „Z“ na začiatku pobytu klientiek v domove, nás zaujímalo, aké očakávania majú od domova, v čom by im mal pomôcť. Klientky očakávajú, že im domov pomôže nájsť bývanie, prácu, že v domove nájdú aspoň dočasné ubytovanie, že im poradí pri riešení problémov a pomôže obnoviť kontakt s rodinou. 5 respondentiek nevedelo odpovedať, na otázku. Respondentky označili viac, ako jednu odpoveď (graf 11 – rad 1).

Čo Vám domov dal (ako Vám pomohol)?- dotazník K, otázka č. 4

Ako Vám domov pomohol? Túto otázku sme dali klientkam v dotazníku „K“ na konci pobytu v zariadení. Klientky označovali viac ako jednu odpoveď. Počet opýtaných, ktoré nevedeli odpovedať, ako im domov pomohol sa o 1 respondentku znížil (graf 11 – rad 2).

Graf 11

Rad 1 – očakávania

Rad 2 - skutočnosť

Graf 11 znázorňuje očakávania a skutočnosť. Porovnáваме, akú pomoc očakávajú respondentky od domova a čo im domov dal, ako im reálne pomohol. Najviac respondentiek (44,4 %) očakávalo od domova, že im nájde bývanie a prácu. Tieto očakávania neboli splnené, alebo len čiastočne. Môžeme ale konštatovať, že klientky si počas pobytu uvedomili, aký význam má pre nich ubytovanie v domove, ak keď je len dočasné.

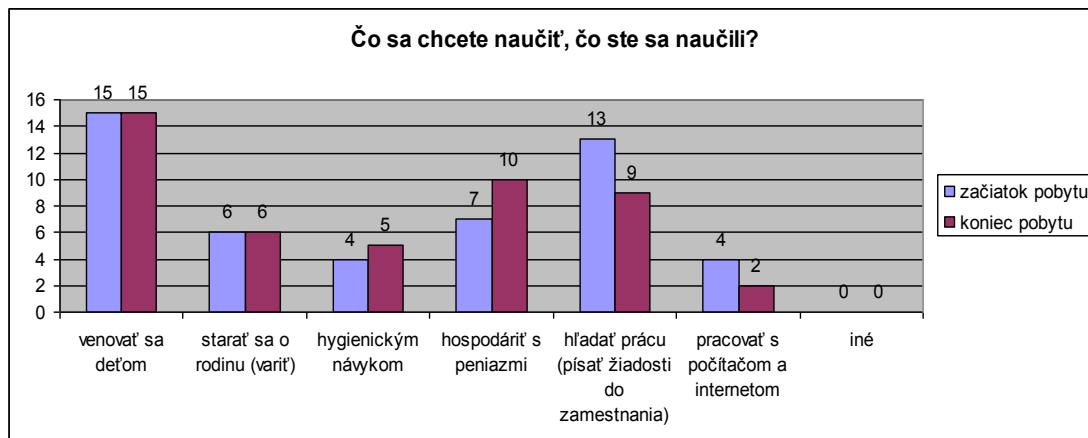
Čo sa chcete v domove naučiť? – dotazník Z, otázka č. 12

Otázku, *Čo sa chcete v domove naučiť?* dostali respondentky v dotazníku „Z“ na začiatku pobytu. Aj touto otázkou sme chceli zistiť, aké očakávania majú klientky pri nástupe do zariadenia, či majú záujem riešiť svoje problémy a resocializovať sa. Respondentky v odpovediach označovali viac ako jednu odpoveď. Najviac respondentiek sa chce naučiť venovať sa deťom (27,8 %) a naučiť sa písať žiadosť do zamestnania (24,1 %).

Čo ste sa v domove naučili?- dotazník K, otázka č. 6

Otázka *Čo ste sa v domove naučili?* bola určená pre klientky na konci pobytu v domove v dotazníku „K“. Zaujímalo nás, ako boli naplnené očakávania respondentiek a čo sa v domove naučili. Respondentky označovali viac ako jednu odpoveď. Na základe ich odpovedí, môžeme vysloviť domnienku, že väčšina ich očakávaní bola naplnená. Najviac opýtaných sa naučilo venovať sa deťom (27,8 %), hospodáriť s peniazmi (17,5 %) a písať žiadosti do zamestnania (16,1 %). V grafe 12 sú výsledky šetrenia čo sa chceli klientky v domove naučiť a čo sa naučili.

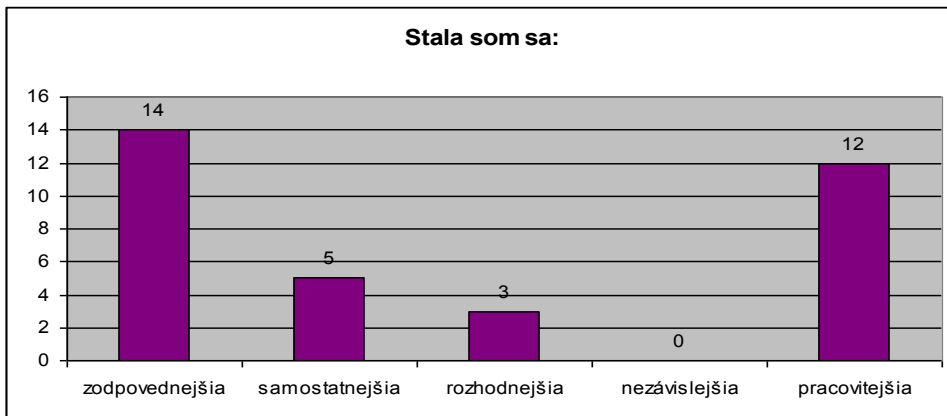
Graf 12

Počas pobytu v domove som sa stala: - dotazník K, otázka č. 7

Klientky na konci pobytu v zariadení v dotazníku „K“ mali zhodnotiť, aké vlastnosti získali počas pobytu v domove. V grafe 13 vidíme vlastnosti, ktoré klientky získali počas pobytu v domove a ktoré by im mali pomôcť zorientovať sa a zapojiť sa do sociálnych vzťahov. Najviac respondentiek sa stalo zodpovednejšími – až 51,9 %, pracovitejšími sa stalo 44,4 %, 18,5 % klientiek sa stalo samostatnejšími, rozhodnejšími je 11,1 % respondentiek a nezávislejšia sa nestala ani jedna klientka. Klientky označovali viac, ako jednu odpoveď.

Graf 13

6.7.1 Interpretácia výsledkov

Z výsledkov prieskumu usudzujeme, že najčastejšími príčinami ťažkej sociálnej situácie je nízke vzdelanie, nízka zamestnateľnosť ľudí s nízkym vzdelaním, nedostatok prostriedkov na získanie bývania hlavne u mladých ľudí, nedostatočná súdržnosť v rodinách, najmä v mestách, rodina v rozpade a nezodpovedné rozhodnutia.

V prvej hypotéze sme predpokladali že matky počas pobytu v domove získajú zodpovednejší prístup k svojej rodine a získajú vedomosti a zručnosti v starostlivosti o rodinu, zdokonalia sa vo výchove svojich detí. Pri príchode do zariadenia väčšina klientiek nemala žiadne vedomosti a zručnosti, potrebné k tomu, aby sa mohli starať o deti, o rodinu, nevedeli variť, prať, hospodáriť s peniazmi, nevedeli sa venovať svojim deťom, nikdy si nepísali žiadosť do zamestnania, nikdy nepracovali s počítačom a internetom. Počas pobytu v zariadení získali aspoň základné vedomosti a zručnosti v týchto oblastiach. Z výsledkov z grafu 12 usudzujeme, že klientky v domove sa naučili venovať sa deťom, hospodáriť s peniazmi, variť, hľadať si prácu, hygienu a pracovať s internetom. Môžeme konštatovať, že boli splnené ich očakávania, ktoré mali pri nástupe do zariadenia.

V druhej hypotéze sme predpokladali, že pobyt v domove naučí matky pomenovať príčiny problémov, motivovať ich k tomu, aby sa snažili zlepšiť svoju sociálnu situáciu vlastným úsilím. Predpokladali sme, že domov povedie klientky k samostatnosti, k sebestačnosti, k zodpovednosti, k zmene životných postojov, čo povedie k lepšiemu uplatneniu sa v spoločenskom živote a na trhu práce. Pri príchode do zariadenia 9 respondentiek (33,3 %) nevedelo definovať svoje problémy (graf 9, začiatok pobytu), nikdy sa nezamýšľali nad svojimi problémami, nehľadali riešenia. 16 respondentiek (59,3 %) sa nikdy nezamýšľalo

nad tým, či chcú v živote niečo dosiahnuť, nevedeli odpovedať, či majú životné ciele, 4 respondentky uviedli, že nemajú žiadne životné ciele (graf 10, začiatok pobytu). Po pobyte v zariadení si začínajú uvedomovať svoju sociálnu situáciu, zamýšľajú sa nad príčinami svojich problémov a chcú ich riešiť. Uvedomujú si príčiny svojej nezamestnanosti, prejavili záujem vzdelávať sa, dve respondentky začali navštevovať rekvalifikačný kurz „základy podnikania“, cítia zodpovednosť za svoju rodinu, učia sa venovať svojim deťom. V grafe 9 a 10, koniec pobytu vidíme, že sa znížil počet respondentiek, ktoré nevedia pomenovať svoje problémy na 14,8 %, znížil sa počet respondentiek, ktoré nikdy nerozmýšľali o svojich životných cieľoch na 7, uvedomujú si, že rodina im môže pomôcť pri napĺňaní ich cieľov a z grafu 13 vyplýva, že respondentky sa stali zodpovednejšie, pracovitejšie a samostatnejšie.

V tretej hypotéze sme predpokladali, že domov pomôže klientkam pri hľadaní bývania, zamestnania a pomôže im kontaktovať sa s rodinou. Bude im nápomocný pri riešení problémov, poskytne im ubytovanie a sociálne poradenstvo. Konštatujeme, že nie všetky očakávania klientiek boli naplnené. Klientky očakávali, že im domov pomôže nájsť bývanie (graf 11, začiatok pobytu). Domov nenašiel vlastné bývanie ani jednej respondentke (graf 11, koniec pobytu). Nájomných sociálnych bytov je beznádejne málo a prenájom si klientky nemôžu dovoliť z finančných dôvodov. Domov pomohol ubytovať sa 6 klientkam v sociálnych bytoch na Hlbokej ulici, ktoré patria pod Správu zariadení sociálnych služieb v Nitre, ale toto riešenie je len dočasné. Dvom klientkam pomohol ubytovať sa v Azylovom dome na Štúrovej ulici. Toto zariadenie tiež patrí pod Správu zariadení sociálnych služieb v Nitre a tiež rieši situáciu len dočasne. Teda jednalo sa o presunutie z jedného zariadenia do druhého. Veľmi pozitívne hodnotíme to, že domov pomohol trom klientkam obnoviť kontakt s rodinou, ku ktorej sa vrátili (graf 11, koniec pobytu). Počas pobytu v domove si našla jedna klientka prácu kuchárky (graf 11, koniec pobytu). Sociálne pracovníčky ju naučili naformulovať žiadosť do zamestnania a pomocou internetu rozposielala žiadosti do viacerých podnikov. Počas pobytu v zariadení jedna klientka si začala privyrábať predajom pouličného časopisu Nota Bene. Kladne hodnotíme, že respondentky našli v domove aspoň dočasné ubytovanie (graf 11, koniec pobytu), útočisko, kde sa učili sociálnym zručnostiam (starať sa o rodinu, vychovávať deti, variť, získavali hygienické návyky, hospodáriť s peniazmi a podobne), domov zabezpečoval ich resocializáciu, bola im poskytnutá psychoterapeutická pomoc a sociálne poradenstvo a ochrana pred násilným partnerom. Štyri respondentky ani po ukončení pobytu v domove nevedeli odpovedať, v čom im domov pomohol.

Záver

Dom pre osamelých rodičov na Krčméryho ulici v Nitre. Aké je jeho poslanie? Ako pomáha osamelým rodičom? Ako ho hodnotia jeho klientky? Aké služby im poskytuje? Čo ich naučil? Čo im dáva? Toto sú otázky, na ktoré sme sa pokúšali dať odpovede v našej bakalárskej práci.

Dom pre osamelých rodičov poskytuje ubytovanie tým, ktorí ho nemajú, tým ktorí sú v ťažkej sociálnej situácii. Počas pobytu domov poskytuje klientom služby, ktoré potrebujú. Okrem ubytovania je to sociálne poradenstvo a sociálna terapia, pomáha im nadobudnúť sociálne a komunikačné schopnosti a získať stratenú sebadôveru. Tiež im pomáha kontaktovať sa s rodinou, v niektorých prípadoch sa to aj darí a klientky nachádzajú domov u svojich príbuzných.

Domov učí klientky základným zručnostiam a činnostiam, ktoré ľudia, ktorí nie sú sociálne odkázaní bežne vykonávajú, je to varenie, upratovanie, pranie, hospodárenie s financiami. Sociálne pracovníčky učia klientky niesť za seba zodpovednosť. Vysvetľujú im, aké dôležité je zamestnať sa, získať vzdelanie, pretože práca, ktorú vykonávajú, alebo budú vykonávať je zdrojom ich príjmov. Mnohé klientky v domove si pred pobytom nikdy nepísali motivačný list do zamestnania, ani nemali záujem pracovať. Počas pobytu v domove sa zaregistrovali na úrade práce, pravidelne ho navštevujú a navštevujú aj poradenské centrá, ktoré im pomáhajú v hľadaní zamestnania. Z 27 respondentiek takto pomohol domov jednej klientke zamestnať sa a dve respondentky navštevovali rekvalifikačný kurz. Pri príchode do domova nevedeli komunikovať s úradmi, nevedeli o svojich nárokoch na získanie nájomného bytu, nikdy sa nestretli s vyplňovaním žiadostí a formulárov. S týmito aktivitami sa stretli až v domove.

Matky sa tu učia samostatnosti a zodpovednosti. Samé hospodária s peniazmi, musia si rozdeliť financie tak, aby im vydržali celý mesiac. Je to veľmi ťažké, väčšina z nich nepracuje a sociálne a rodičovské dávky sú nízke. Zo začiatku pobytu majú tendenciu minúť celý príjem naraz, alebo vo veľmi krátkej dobe. Za služby v domove musia klientky platiť. Je to symbolická čiastka, ale učia sa tým, že si musia financie rozdeliť, učia sa kalkulovať, na čo všetko im musia peniaze v priebehu mesiaca vystačiť.

V domove sú aj matky a deti, ktoré potrebujú pomoc špecialistu – psychológa, lekára, alebo právnika. Sociálne pracovníčky im sprostredkovávajú takúto pomoc, v prípade potreby ich sprevádzajú k týmto špecialistom.

Domov pre klientov organizuje rôzne akcie: návštevy výstav, divadelného predstavenia pre deti, na ktoré získali vstupenky od sponzorov, návštevy kina, výlety do okolitej prírody, akcie ako je Mikuláš, vianočné posedenie a podobne. Tým spestruje život obyvateľov domova, klientky sa lepšie spoznávajú, komunikujú a navzájom si pomáhajú.

Konštatujeme, že v bakalárskej práci sme poukázali na hlavné príčiny sociálnych problémov, pojednávali sme o možnostiach riešenia, o sociálnej intervencii, ktorú Dom pre osamelých rodičov v Nitre poskytuje svojim klientom. Nevieme však, aké účinné boli intervenčné postupy, pretože nevieme, čo sa s klientmi deje po ukončení pobytu v domove. Dom nemá možnosti vykonávať katamnestické zisťovania a preto nemáme odpoveď na to, ako sa klientom domova podarilo zvládnuť sociálne problémy, nové sociálne situácie a budovať si nové sociálne vzťahy. Nevieme, či sa zdokonaľujú v zručnostiach, ktoré v domove získali, či zotrávajú v presvedčeníach a postojoch, ktoré v domove nadobudli. Niektoré klientky sa však do domova vrátili, pretože sa im nepodarilo vyriešiť ich sociálne problémy a znovu sa pokúšajú získavať sociálne zručnosti a sebavedomie.

Literárne zdroje

- Balogová B.: Úvod do sociálnej práce pre sociálnu a charitatívnu službu. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove, 2006
- Bobek, M., Peniška, P.: Práce s lidmi. Praha: NC Publishing, a. s., 2008
- Gerbery, D., Lesay, I., Škobla, D.: Kniha o chudobe. Bratislava: Priatel'ia Zeme – CEPA, 2007
- Lehoczka, L., Haburajová – Ilavská, L.: Komunitné sociálne služby v kontexte kultúrnej identity obyvateľov rómskych osád. Nitra: univerzita Konštantína filozofa v Nitre, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, 2006
- Longauer, V., Selická, D., Vanková, K.: Vybrané kapitoly zo sociálno-právnej ochrany. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2006
- Matoušek, O.: Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2003
- Matoušek, O. a kol.: Metody a řízení sociální práce. Praha: Portál, s. r. o., 2003
- Matoušek, O. a kol.: Sociální služby. Praha: Portál, s. r. o. , 2007
- Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha: Portál, s. r. o. , 2005
- Oláh, M., Schavel, M., Ondrušová, Z.: Úvod do štúdia a dejín sociálnej práce. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2008
- Schavel, M. Čišecký, F. Oláh, M: Sociálna prevencia. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, 2008

- Schavel, M., Oláh, M.: Sociálne poradenstvo a komunikácia. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, 2008
- Slovák, P., Vereš, M.: Metódy sociálnej práce I. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2007
- Slovák, P., Vereš, M.: Metódy sociálnej práce II. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2007
- Sopóci, J.: Sociálne inštitúcie a sociálna zmena. Bratislava: Univerzita Komenského, 2000.
- Strieženec, Š.: Úvod do sociálnej práce. Trnava: vydavateľstvo AD, 1999
- Tvrdoň, M., Kasanova, A.: Chudoba a bezdomovstvo. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2004
- Vodáčková, D. a kol.: Krizová intervence. Praha: Portál, s. r. o., 2002
- Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách
- Zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci
- http://www.nitra.sk/?id_menu=37003&firmy_slovenska_flag=0

Smernica č. 2/2009
upravujúca podmienky ubytovania osobitných skupín obyvateľov
v Dome pre osamelých rodičov v Nitre, prevádzkovateľa Správy zariadení
sociálnych služieb, Baničova č. 12 Nitra.

Čl. 1
Základné ustanovenia

1. Smernica č. 2 sa vzťahuje na Dom pre osamelých rodičov, Krčméryho č.22, Nitra a upravuje zásady, kritériá a postup prideľovania ubytovania v tomto zariadení.

Dom pre osamelých rodičov v Nitre je prevádzkový úsek mestskej príspevkovej organizácie Správy zariadení sociálnych služieb v Nitre, Baničova č.12 .

2. Prevádzkovateľom domu je príspevková organizácia Mesta Nitra – Správa zariadení sociálnych služieb (ďalej len SZSS), ktorá v spolupráci s vedúcimi zariadení, organizuje prácu v predmetnom zariadení tak, aby boli zabezpečované všetky úlohy v zmysle smernice č. 2/2009, rozvoj zariadenia a kvalita poskytovaných služieb pri dodržiavaní hospodárnosti.
1. V Dome pre osamelých rodičov v Nitre sa v zmysle § 29 ods.1 zákona 448/08 Z. z. o sociálnych službách (ďalej len Zákon) poskytuje sociálna služba osamelej tehotnej žene a rodičovi s maloletými deťmi, ktorí nemajú zabezpečené ubytovanie, alebo nemôžu z vážnych dôvodov užívať bývanie.
5. V zmysle § 29 ods.2 Zákona v domoe sa
  - a) poskytuje :
    1. ubytovanie na určitý čas
    2. sociálne poradenstvo
    3. pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov
  - b) utvárajú podmienky na:
    1. prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín
    2. vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny
    3. pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva
    4. záujmovú činnosť.
6. V zariadení nemôže byť poskytnutá sociálna služba občanom, ktorí sú:
  - pozbavení spôsobilosti na právne úkony
  - trpiaci psychickými poruchami, vplyvom ktorých by mohli ohrozovať seba i okolie
  - fyzickej osobe, ktorej zdravotný stav si vyžaduje ústavnú zdravotnícku starostlivosť
7. Sociálne služby v domove sa poskytujú na základe zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, ktorá sa uzatvára medzi klientom zariadenia a prevádzkovateľom na dobu určitú v dvoch vyhotoveniach, z toho jedno vyhotovenie dostane klient a jedno poskytovateľ.

Čl. 2

Zásady poskytovania sociálnej služby

1. Zmluva o poskytovaní sociálnej služby v dome pre osamelých rodičov medzi prevádzkovateľom a klientom sa uzatvára na dobu 6 mesiacov po odporúčaní Komisie MZ v Nitre pre sociálne veci, bytové otázky a zdravotníctvo. Ubytovanie na skúšobnú dobu (teda do najbližšieho rokovania Komisie MZ v Nitre pre sociálne veci, bytové otázky a zdravotníctvo), schvaľuje vedúca Zariadenia núdzového bývania v súčinnosti s riaditeľkou SZSS Nitra a Útvárom sociálneho úradu MsÚ v Nitre.

Čl. 3

Predĺženie pobytu

1. Predĺženie pobytu v dome pre osamelých rodičov schvaľuje primátor Mesta Nitry na základe odporúčania pracovníka SZSS Nitra - vedúceho prevádzky Zariadenia núdzového bývania, riaditeľky SZSS a Útvoru sociálneho úradu MsÚ v Nitre. Pobyt klienta v Zariadení núdzového bývania môže byť na základe jeho žiadosti predĺžený najviac dvakrát, vždy na dobu najviac 6 mesiacov. Celková dĺžka pobytu v Zariadení núdzového bývania je maximálne 1,5 roka.

Ubytovanie v domoe môže byť predĺžené iba tým klientom, ktorí nemali zo strany prevádzkovateľa zariadenia viac ako 3 písomné upozornenia na dodržiavanie Domového a Prevádzkového poriadku.

V prípade že klient po uplynutí 1 roku opätovne žiada o predĺženie pobytu v zariadení, je potrebné v stanovisku pracovníka SZSS - vedúceho prevádzky Zariadenia núdzového bývania uviesť, či klient aktívne pracoval na zlepšení svojej sociálnej a bytovej situácie.

2. O predĺženie je povinný klient domu pre osamelých rodičov a písomne požiadať najneskôr 30 dní pred uplynutím doby, na ktorú bola zmluva o poskytnutí sociálnej služby uzatvorená, na predtlačenej žiadosti.

Čl. 4

Žiadosť o poskytovanie sociálnej služby

1. Žiadateľ o poskytnutie sociálnej služby v dome pre osamelých rodičov bývania predloží písomnú žiadosť na predtlačenej tlačive, ktoré mu bude bezplatne vydané v klientskom centre Mestského úradu v Nitre alebo v predmetných zariadeniach.
2. Žiadosť o poskytovanie sociálnej služby v dome pre osamelých rodičov musí obsahovať:
  - a) základné údaje o žiadateľovi (v rozsahu minimálne: meno, priezvisko, adresa pobytu, dátum narodenia, rodinný stav, štátne občianstvo) a spoločne posudzovaných osobách
  - b) vyjadrenie lekára pre žiadateľa o bezinfekčnosti žiadateľa a spoločne posudzovaných osobách
  - c) stanovisko vedúcej Zariadenia núdzového bývania v súčinnosti s riaditeľkou SZSS

- e) v prípade ubytovania občana s trvalým pobytom mimo územia Mesta Nitra vyjadrenie starostu obce/primátora mesta, v ktorom má žiadateľ trvalý pobyt
- f) stanovisko Komisie MZ v Nitre pre sociálne veci, bytové otázky a zdravotníctvo
- g) doklad o príjme žiadateľa
- h) čestné vyhlásenie žiadateľa o jeho majetkových pomeroch

Čl. 5

Výška úhrad za poskytovanie sociálnej služby

1. Výšku úhrady za poskytnutie sociálnej služby v dome pre osamelých rodičov upravuje Interná smernica, ktorú schvaľuje riaditeľka Správy zariadení sociálnych služieb Nitra.
2. Zmluvu o poskytovaní sociálnej služby v dome pre osamelých rodičov uzatváranú na dobu určitú predloží za účelom jej uzatvorenia klientovi vedúca Zariadenia núdzového bývania v prvý deň nástupu do zariadenia.
3. Všetky pohľadávky, ktoré klient neuhradil, vymáha SZSS na podmet pracovníka zariadenia. V prípade neúspešnosti sa pohľadávky vymáhajú prostredníctvom súdu.

Čl. 6

Povinnosti obyvateľov domu pre osamelých rodičov v Nitre:

1. Klienti týchto zariadení sú povinní dodržiavať Domový poriadok a Prevádzkový poriadok zariadení.
  3. Za porušenie Domového poriadku, resp. Prevádzkového poriadku sú obyvatelia upozorení najskôr ústne, následne písomne a pri hrubom porušení Domového poriadku, resp. Prevádzkového poriadku je prevádzkovateľ oprávnený odstúpiť od zmluvy o poskytovaní sociálnej služby bez nároku prijímateľa na poskytnutie náhrady ubytovania.
3. Hrubým porušením Domového poriadku, resp. Prevádzkového poriadku sa rozumie najmä:
  - a) slovné a fyzické napádanie zamestnancov zariadenia a ostatných obyvateľov
  - b) príchod do zariadenia pod vplyvom alkoholu a iných omamných látok a ich požívanie v zariadení
  - c) neplatenie úhrad za ubytovanie po dobu najviac 2 mesiacov
  - d) konanie ohrozujúce mravnosť alebo mravnostnú výchovu detí, mládeže a ubytovaných
  - e) umožnenie vstupu do budovy osobe, ktorá nemá platnú zmluvu o poskytnutí sociálnej služby v zariadení, a to v čase od 22:00 do 6:00 hod., a mimo stanovených návštevých hod.
  - f) poskytnutie nocľahu osobe, ktorá nemá platnú zmluvu o poskytnutí sociálnej služby
  - g) poškodzovanie majetku v zariadeniach
  - h) umožnenie vstupu zvierat do zariadenia
  - i) uvedenie nepravdivých údajov v žiadosti o poskytnutie sociálnej služby a jej povinných prílohách
  - j) v Zariadení núdzového bývania ponechanie dieťaťa v priestoroch, ktoré klient obýva, bez dozoru rodiča. Ak tak musí rodič urobiť z naliehavých dôvodov, upovedomí o tom vedúcu zariadenia a zabezpečí starostlivosť o dieťa iným rodičom,

bývajúcim v zariadení. Aj v čase svojej neprítomnosti má rodič plnú zodpovednosť za svoje dieťa.

4. Klienti zariadenia sú povinní aktívne pracovať na zlepšení svojej sociálnej situácie
Najmä zabezpečením si bývania a hľadania si zamestnania.
  5. Klienti zariadenia sa aktívne podieľajú na zabezpečovaní čistoty a hygieny ich Spoločných priestorov na základe denného rozpisu služieb.
2. Osamelý rodič s dieťaťom/deťmi, ktoré sú staršie ako 3 roky, je povinný aktívne pracovať na hľadaní si zamestnania a zúčastňovať sa aktivačných a dobrovoľníckych prác.

Čl.7

Kontrola dodržiavania zásad ubytovania

1. Kontrolu dodržiavania zásad ubytovania v zmysle tejto Smernice primátora vykonávajú:
  - a) poslanci Komisie MZ pre sociálne veci, bytové otázky a zdravotníctvo
  - b) riaditeľka SZSS Nitra
  - c) vedúca útvaru sociálneho úradu MsÚ v Nitre
  - d) ostatní poverení zamestnanci SZSS a útvaru sociálneho úradu MsÚ v Nitre.

Čl.8

Záverečné ustanovenia

1. Táto smernica nadobúda účinnosť dňom podpisu riaditeľky SZSS Nitra.

Nitra 01. 07. 2009

Janka Moravčíková
riaditeľka SZSS Nitra

MESTO NITRA

Mestský úrad v Nitre

ŽIADOSŤ O POSKYTNUTIE UBYTOVANIA V DOMOVE PRE OSAMELÝCH RODIČOV

1 .....
Meno a priezvisko, titul :

2. ....
Rodné číslo   Dátum a miesto narodenia   ČOP   Rodinný stav

3. ....
Adresa posledného bydliska :

4. ....
Zamestnávateľ , evidovaná /ý/ na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny

5. ....
Vzdelanie

6. ....
Čistý príjem v čase pred podaním žiadosti (MD, PID, prídavky na deti, výživné, sirotsky dôchodok) vrátane prídavkov na deti a výživného

7. Deti s ktorými sa chcem ubytovať:

Meno a priezvisko :   Dátum narodenia :   Navštevuje (ZŠ, MŠ) :

.....
.
.....
.....
.....
.....

8. Majetkové pomery žiadateľky /žiadateľa:

.....
.

9. Dôvod pre ktorý žiadateľka / žiadateľ žiada o ubytovanie:

.....
.

.....
.....
.....
.....

10. Iné rozhodujúce skutočnosti (dokedy a ako chce riešiť otázku svojho ubytovania):

.....
.....
.....
.....
.....

11. Požadovaný termín ubytovania v Domove pre osamelých rodičov:

od ..... do .....

12. Prehlasujem, že uvedené údaje sú pravdivé:

13. V súlade so zákonom č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších zmien a doplnkov svojim podpisom súhlasím, aby moje osobné údaje obsiahnuté v žiadosti a v priložených listinách boli spracovávané v informačnom systéme vedenom Mestom Nitra za účelom a v rozsahu nevyhnutne potrebnom k spracúvaniu týchto údajov v zmysle tejto žiadosti.

.....
Vlastnoručný podpis

Dátum: .....

---

1. Vyjadrenie lekára o zdravotnom stave rodiča:

.....
.....
.....
.....

Záver: odporúčam/neodporúčam ubytovanie v domove pre osamelých rodičov z dôvodu:

.....
.....
.....

Dátum: .....

.....
Pečiatka a podpis ošetrujúceho lekára

---

2. Vyjadrenie pediatra o zdravotnom stave dieťaťa / detí :

.....
.....
.....
...
Záver: odporúčam/neodporúčam ubytovanie v domove pre osamelých rodičov z dôvodu:

.....
.....
.....
...
Dátum: .....
.....
Pečiatka a podpis pediatra

---

3. Vyjadrenie vedúcej DPOR:

Odporúčam/neodporúčam ubytovanie v DPOR.

Dátum: .....
.....
Vedúca DPOR

---

4. Vyjadrenie starostu obce:

Menovaná/ý/ je/nie je bezdomovkyňa /bezdomovec.

Obec nemá možnosť riešiť ubytovanie menovanej/menovaného
Súhlasíme s uhradením nákladov spojených s ubytovaním v DPOR v Nitre,
Krčméryho ul. č.22 v zmysle Internej smernice DPOR na ..... deň,
ktoré budeme poukazovať na účet: 0870413001 / 5600 v DEXIA BANKE Slovensko.

Dátum: .....
.....
Pečiatka a podpis starostu obce

---

5. Vyjadrenie Mestského úradu v Nitre, Útvaru sociálneho úradu:

Súhlasíme/nesúhlasíme s ubytovaním v DPOR.

Dátum: .....
Vybavuje: .....
.....
Pečiatka a podpis

---

6. Vyjadrenie Komisie MZ pre sociálne veci, bytové otázky a zdravotníctvo:

Súhlasíme/nesúhlasíme s ubytovaním v DPOR.

Dátum: .....
.....
Predseda komisie

Domový poriadok Domova pre osamelých rodičov v Nitre

Dom pre osamelých rodičov má poskytovať bezpečné ubytovanie matkám a ich deťom.

- Návštevy v domove sú povolené každý deň od 14. do 19. hod. Návštevy pod vplyvom alkoholu, alebo iných omamných látok a návštevy chovajúce sa hrubo a neprístojne sú z domova vykázané
- Klienti domova sú povinní platiť úhrady za služby
- Klienti domova sa nesmú chovať hrubo a tak, aby ohrozovali mravnú výchovu detí a mládeže
- Osoba, ktorá nemá platnú zmluvu o poskytnutí sociálnej služby v zariadení, sa nesmie v domove zdržiavať a to v čase od 22:00 do 6:00 hod. a mimo stanovených návštevných hodín
- Zakázané je poškodzovanie majetku v zariadení
- Vstup zvierat je do zariadenia zakázaný
- Rodič je povinný riadne sa starať o svoje dieťa, nemôže ponechať dieťa samé bez dozoru. . Ak tak musí rodič urobiť z naliehavých dôvodov, upovedomí o tom vedúcu zariadenia a zabezpečí starostlivosť o dieťa iným rodičom, bývajúcim v zariadení. Aj v čase svojej neprítomnosti má rodič plnú zodpovednosť za svoje dieťa.
- Klienti sú povinní dodržiavať Harmonogram domácich povinností

Schválila: PhDr. Beáta Áčová, vedúca Zariadenia núdzového bývania

V Nitre: 20.11.2009

**Harmonogram domácich povinností
pre rodičov na materskej dovolenke
v DPOR.**

Od pondelka do piatku

6,00 - 8,00 hod. - budíček, ranná toaleta detí, príprava raňajok, desiaty.

9,00 - 13,00 hod. - nákupy a príprava obeda.

12,00 - 13,00 hod. - podávanie obeda –obed

13,00 - 15,00 hod. - odpočinok / príchod detí zo školy, pranie, žehlenie/

15,00 - 16,00 hod. - olovrant, vychádzka

16,00 - 18,00 hod. - príprava večere, príprava detí na vyučovanie/písanie domácich úloh, učenie sa s deťmi/ hranie sa s deťmi,

18,00 - 19,00 hod. - podávanie večere – večera

19,00 - 20,00 hod. - hranie sa s deťmi, čítanie kníh, sledovanie rozprávok na DVD

20,00 - 21,00 hod. - večerná toaleta, príprava na nočný spánok / DETI od 10 rokov a staršie o 22,00 hod./

21,00 - 6,00 hod. - nočný spánok

Upratovanie v DPOR rodičia zabezpečujú podľa rozpísaných služieb.

V piatok a v sobotu deti od 10 rokov do 12 rokov majú nočný klud o 22,00 hod.

Deti od 12 rokov do 18 rokov o 23,00 hod. Za dodržanie nočného pokoja zodpovedajú rodičia. Nedodržanie nočného pokoja sa bude považovať ako hrubé porušenie domového poriadku.

Rodičia, ktorí sú v zamestnaní prispôsobujú tento harmonogram pracovnej dobe a potrebám detí.

Schválila: PhDr. Beáta Áčová, vedúca Zariadenia núdzového bývania

V Nitre: 20.11.2009

Dotazník k bakalárskej práci „Z“

Dovoľujem si Vás poprosiť o vyplnenie nasledujúceho dotazníka. Tento dotazník je anonymný a získané informácie budú použité pre vypracovanie bakalárskej práce v odbore Sociálna práca. Pri každej otázke prosím, označte odpoveď, ktorá Vám najviac vyhovuje (môžete označiť aj viac odpovedí), alebo napíšte odpoveď.
Poslucháčka filozofickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

1. Pohlavie

- a. žena
- b. muž

2. Vzdelanie

- a. základné
- b. učňovské
- c. stredoškolské
- d. vysokoškolské

3. Odkiaľ pochádzate

- a. mesto
- b. dedina

4. Vek

- a. do 20 rokov
- b. do 30 rokov
- c. do 40 rokov
- d. viac ako 40 rokov

5. Rodinný stav

- a. slobodná (slobodný)
- b. vydatá (ženatý)
- c. rozvedená (rozvedený)
- d. vdova (vdovec)

6. Koľko máte detí?

7. Ste zamestnaná (zamestnaný)

- a. áno
- b. nie (uved'te dôvod, prečo nie ste zamestnaná)

8. Boli ste niekedy v pracovnom pomere?

- a. áno
- b. nie
- c. brigádnicky

9. Čo považujete za Váš najväčší problém?

10. Máte nejaké ciele, ktoré by ste chceli v živote dosiahnuť?

11. Ako Vám domov môže pomôcť pri uskutočnení Vašich cieľov?

- a. pomôže nám nájsť vhodné bývanie
- b. pomôže mi nájsť prácu
- c. poskytne nám dočasné ubytovanie
- d. pomôže nám vrátiť sa k rodine
- e. poradí mi pri riešení problémov
- f. iné .....

12. Čo sa chcete v domove naučiť:

- a. venovať sa deťom
- b. starať sa o rodinu
- c. hygienickým návykom
- d. hospodáriť s peniazmi
- e. hľadať si prácu (napísať žiadosť do zamestnania)
- f. pracovať s počítačom a internetom
- g. iné .....

Dotazník k bakalárskej práci K

Dovoľujem si Vás poprosiť o vyplnenie nasledujúceho dotazníka. Tento dotazník je anonymný a získané informácie budú použité pre vypracovanie bakalárskej práce v odbore Sociálna práca. Pri každej otázke prosím, označte odpoveď, ktorá Vám najviac vyhovuje (môžete označiť aj viac odpovedí), alebo napíšte odpoveď.
Poslucháčka filozofickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

1. Ste zamestnaná (zamestnaný)

- h. áno
- i. nie (uved'te dôvod, prečo nie ste zamestnaná)

2. V čom vidíte Váš najväčší problém?

3. Máte nejaké ciele, ktoré by ste chceli v živote dosiahnuť?

4. Čo Vám domov dal (ako Vám pomohol)?

- a. pomohol nám nájsť bývanie
- b. pomohol mi nájsť prácu
- c. dočasne nás ubytoval
- d. pomohol nám vrátiť sa k rodine
- e. poradil mi pri riešení problémov
- f. iné .....

5. Čo ste sa v domove naučili:

- a. venovať sa deťom
- b. starať sa o rodinu
- c. hygienickým návykom
- d. hospodáriť s peniazmi
- e. hľadať si prácu (písať žiadosti do zamestnania)
- f. pracovať s počítačom a internetom
- h. iné .....

4. počas pobytu v domove som sa stala:

- a. zodpovednejšia
- b. sebestačná
- c. rozhodnejšia
- d. nezávislejšia
- e. pracovitejšia
- f. samostatnejšia
- g. iné .....

Fotografie

PhDr. Janka Moravčíková, riaditeľka
SZSS Nitra

Mikuláš v Dome pre osamelých
rodičov v Nitre

Vianoce 2009

Takto sme si ozdobili stromček

Návšteva výstavy AGROKOMPLEX 2009